

Sveriges största tidning om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº5 2021

En tidning från
IOGT-NTO

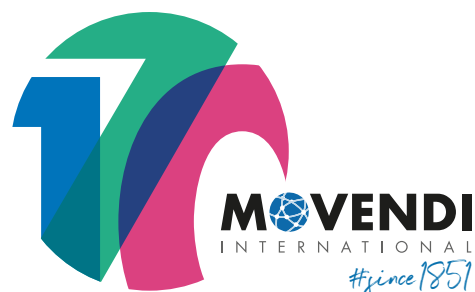
Runa Neely och Emil
Juslin är IOGT-NTO-
rörelsens röster för
folkhälsan i EU.

Hälsolobbyn

Möt årsrika Barbro Westerholm • **Hot mot** ideella
lotterier • **5 av 7 ungdomsförbund** vill avkriminalisera
• **Öppen scen** på turné • **Tufft för** Tollare folkhögskola

PLUS

Fem drinkar för
nyktra kämpar

För 170 år sen bildades IOGT i USA. Sedan dess har miljoner människor fått ett bättre liv genom vårt arbete, på tusentals platser runt hela jorden.

Internationella IOGT, som numera heter Movendi International, vill under jubileumsåret ge dig möjlighet att bidra till en bättre värld och göra skillnad.

Tillsammans med Movendi International, ger du skydd till barn i familjer med beroende.
Du ger mod till utsatta kvinnor.
Du skapar nyktra frizoner för unga.
Du sprider kunskap.
Du bryter alkoholnormen.
Du slåss mot alkoholindustrin.
Du stödjer och förbättrar alkoholpolitik i hela världen.

Din gåva, stor eller liten, för att stötta Movendi International möjliggör ett oberoende arbetet för en mer demokratisk, rättvis och nyktrare värld!

Och du – varje gåva dubblas tack vare en garant från en grupp hängivna medlemmar!

Tack!

Du kan
Swisha din
gåva till:

1232545481

eller
skicka till:

**Handelsbanken
Millenium Fund**
Clearing nr **6129**
Konto nr **900557648**

Innehåll #5 2021

10

Barbro Westerholm:
Lever man länge hinner
man få en del gjort.

Foto: Per Kristiansen

Ledare

- 4 **SVT gullar** med cannabis-industrin.

Politik

- 6 **Narkotika** 5 av 7 ungdoms-förbund vill avkriminalisera.
8 **Gårdsförsäljning** "Hoppas att förslaget läggs i byrålådan", säger IOGT-NTO:s drogpolitiska chef Magnus Jonsson.
8 **Jens Wingren** "Producent-försäljning låter inte lika gulligt."

Forskning

- 16 **Öckerömetoden** håller inte måttet visar utvärdering.
18 **Narkotika i avloppsvattnet** Gävle vill ha svensk mätstandard.
19 **Alkoholrapporten** Varannan svensk tror att starksprit är farligast.

I rörelse

- 34 **Klimatmötet** NSF:aren Siri Ankarfors representerade civilsamhället i Glasgow.
38 **Medlemmen** Sofia Zachrisson trivs på Tollare folkhögskola.
40 **Vit jul** Hallå Johan Fridlund, som håller fritidsgården i Brunflo öppen på julafton.

Reportage

- 10 **Barbro Westerholm** Årsrik profil i heta samhällsfrågor.
20 **Tema EU** Så lobbar IOGT-NTO-rörelsen för folkhälsan i Europa.
30 **Shama Persson** har skrivit bok om depression och alkohol.
34 **Helgdrinkar 2021** Årets drinkar är en hyllning till historiska nyktra kämpar.
44 **Öppen scen** Musik och poesi när Sydost bjuder in.

Ordföranden

- 50 **Lucas Nilsson** Brutalt uppvaknande att se alkoholnormen.

Foto: Jens Wingren

34 Drinkar för nyktra demokratikämpar.

"Jag har bestämt mig för att överleva"

Shama Persson om alkohol och depression. Sid 30

Foto: Susanne Lundback

44 Kulturturné i sydost hade premiär i Mjölby.

SVT gullar med cannabisindustrin

Sverige behöver en seriös debatt om narkotika-politiken; om dödligheten, förebyggande insatser, vårdfrågor lagstiftning. Vilka åtgärder är effektiva på riktigt, och vilka ser mest bra ut i statistiken? Det finns erfarenheter att ta med i den debatten, inte minst från de amerikanska delstater som legaliserat cannabis.

Att människor som utvecklat ett beroende, eller bara tycker att det är skönt att berusa sig, förespråkar legalisering är ju inte så överraskande. Det konstiga är att debatten oftast stannar på den nivån. Få verkar intresserade av att följa pengaspåret och fundera på vilka vinstintressen som driver på normaliseringen av cannabis. Starka ekonomiska intressen världen över lägger stora summor på att påverka politiker och lagstiftning, och marknadsför cannabis som ett universalmedel som botar allt (helt utan forskningsbevis). De investerar i tv-serier som förhärsligar cannabis, eller som i största allmänhet hamrar in bilden att cannabisbruk är något helt normalt. För money talks – och just nu jobbas det på att bygga upp cannabisnormen.

Extra anmärkningsvärt är det då att Sveriges television i sin iver att locka nya,

unga och drogliberala målgrupper helt okritiskt producerar ett program som w33d, som i serien Skav i humoristisk form tar upp olika kulturella samhälls-fenomen. Sverige, svenska politiker, och svenskar i allmänhet fram-ställs som töntiga och bakåtsträvande när det gäller cannabis. En rejäl dikeskörning av svr, som borde veta bättre än att gulla med cannabisindustrin!

”Money talks – och just nu jobbas det på att bygga upp cannabisnormen.”

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

Ulrica väljer

5 av 7 politiska ungdoms-förbund vill avkriminalisera eget bruk av narkotika, visar Accents enkät. Läs mer på sidan 6.

God vit helg och ett gott nytt år! önskar Accents redaktion. På accentmagasin.se hittar du nyheter varje vardag!

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning: 23 november.
Nästa nummer: 18 februari.

Ulrica Ambjörn
Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Eva Ekeröth
Reporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Jens Wingren
Reporter
073-372 62 53
jens.wingren@iogt.se

Layout och produktion
Spektra

Omslag
Foto: Aurélie Geurts

Bildbehandling
Mats Lehnberg

Adress Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm
Mejl accent@iogt.se
Webbplats www.accentmagasin.se
IOGT-NTO:s förbundskansli
Tel: 08-672 60 00, Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38, Stora
Essingen, Stockholm, www.iogt.se
Annonsbokning accent@iogt.se
Tryck Stibo, Katrineholm.
Obeställt material Tidningen svarar
inte för insända, obeställda texter
och bilder, samt förbehåller sig
rätten att redigera insänt material.
Lagring Allt material i tidningen
Accent lagras och kan publiceras
elektroniskt. Icke anställda måste
meddela eventuellt förbehåll mot
sådan lagring och publicering.
I princip publiceras inget material
med sådant förbehåll.
ISSN 0345-0406.
Medlem i Sveriges Tidskrifter.

Adressändring
medlemsservice@iogt.se
08-672 60 38
Prenumeration
08-672 60 38
prenumeration@iogt.se
295 kr/år

Ungdomsförbund vill avkriminalisera

Oro över narkotikadödligheten ligger bakom 5 av 7 politiska ungdomsförbunds ja till att avkriminalisera narkotika. Fel slutsats tycker UNF.

TEXT Jens Wingren

Accentenkät Socialdemokraternas ungdomsförbund, ssu, tycker inte att dagens narkotikapolitik är ändamålsenlig. Men vill först efter en utredning diskutera om avkriminalisering kan vara aktuell.

– Vi tycker att det är problematiskt att kriminella nätverk har narkotikan som huvudsaklig intäktskälla, skriver ssu:s kommunikationschef Youbert Aziz.

Centerpartiets ungdomsförbund, cuf, vill liberalisera narkotikaklasserna.

– Det borde vara lagligt att konsumera narkotika, skriver press- och informationsansvarig Lucas Persson.

Och i förlängningen vill cuf se legalisering av all narkotika i hopp om att komma åt de kriminella gängerna.

Grön ungdom, Miljöpartiets ungdomsförbund, vill avkriminalisera innehav av alla narkotikaklassade preparat för eget bruk, införa injektionsrum och satsa mer på substitutionsbehandling.

”Satsa mer på förebyggande insatser, främst i utsatta områden.”

Filip Nyman, ordförande Ungdomens nykterhetsförbund

– Vi vill skifta fokus från straff till vård, skriver språkröret David Ling.

Liberalernas ungdomsförbund, luf, menar att beroende ska behandlas som en sjukdom. De tycker inte att innehav för eget bruk ska vara kriminellt, och anser att cannabis borde säljas av licenserade återförsäljare.

Ung vänster, Vänsterpartiets ungdomsförbund, förespråkar att narkotikabruk ska avkriminaliseras. Däremot vill de inte se en legalisering.

– Det skulle leda till att storföretag profiterar på människor och att fler hamnar i missbruk, skriver förbundssekreterare Olof Persson.

Moderaternas ungdomsförbund, muf, vill se en avkriminalisering lik den rusreform som norska Høyre föreslagit. Cannabis vill muf legalisera helt, och annan narkotika bör avkriminaliseras för eget bruk, anser de.

Kristdemokratisk ungdom, kdu, anser däremot att innehav och bruk av narkotika ska vara förbjudet.

– Att avkriminalisera bruket och inte legalisera försäljningen skulle öka tillgängligheten och därmed också intäkterna för de kriminella gängerna, svarar Linn Hägg, pressekreterare.

Filip Nyman, ordförande för Ungdomens nykterhetsförbund, unf, tycker att det är positivt att de politiska ungdomsförbunden intresserar sig för drogpolitik, men att många landat i felaktiga slutsatser.

– Avkriminalisering leder till att fler brukar narkotika. Att tro att en sådan reform skulle få ner dödstalen är motsägelsefullt. Det finns ingen enkel lösning, varken på dödstalen eller gängkriminaliteten. UNF anser att en långsiktig lösning snarare är förebyggande insatser och att satsa mer på skola och vård, främst i utsatta områden, säger han.

Fakta

Accents enkät

► Accent skickade en enkät om narkotikapolitik till samtliga riksdagspartiers ungdomsförbund. Alla utom Sverigedemokraternas ungdomsförbund Ungsvenskarna, SDU, har svarat.

► Av de sju som svarade är det endast två, SSU och KDU, och som inte är uttalat för någon slags avkriminalisering av narkotika.

► Höga dödstal och att något måste göras åt den organiserade brottsligheten ligger bakom ställningstagandena.

► De flesta anser dessutom att en utredning av narkotikapolitiken behövs.

Opioidföretag frias

Läkemedel I två av de amerikanska rättsfall, där läkemedelstillverkare stämts för inblandning i opioidkrisen, har företagen nu friats. Domaren ansåg inte att det fanns tillräckliga bevis för att de skulle ha använt sig av vilseledande marknadsföring för att öka försäljningen. Det rapporterar nyhetsbyrån AP.

Jens Wingren

Sprit på Amazons sajt

E-handel Under en kort period marknadsförde Amazon spritdrycker till svenska kunder via utländska tredjepartsförsäljare rapporterar tidningen E-handel. Försäljningen fick Systembolaget att reagera.

– Vi anser att företag som ägnar sig åt distanshandel med alkoholdrycker med leverans till svenska konsumenter bedriver olaglig detaljhandel, i strid med vår ensamrätt, säger Therese Elmgren, Systembolagets pressavdelning, till Ehandel.

Även sättet som alkoholen marknadsfördes på väckte Systembolagets ilska. En whiskey såldes med kommentaren ”endast 6 kvar i lager – beställ snart”. Amazon valde att ta bort varorna när Systembolaget protesterade mot försäljningen.

Jens Wingren

32

miljarder euro Så mycket antas maffian i Italien tjäna årligen på narkotika. Motståndare mot legalisering fruktar att de skulle tjäna ännu mer genom att infiltrera en legal marknad. Källa: Euronews

Foto: Istockphoto

Legal cannabis

Luxemburg Upp till fyra plantor cannabis per hushåll kommer vuxna privatpersoner i Luxemburg tillåtas ha i sina hem eller trädgårdar. Det proklamerade Luxemburgs regering i slutet av oktober, enligt the Guardian. Landet blir därmed först i Europa att legalisera cannabis.

Jens Wingren

Ska skydda barn

Alkoholreklam Ett utskott i Irlands parlament vill förbjuda reklam för alkohol, skräpmat och spel som når barn via internet eller annan media. Helst skulle utskottet se att all reklam som riktar sig till barn upphör. Men som allra minsta åtgärd vill de hindra att barn nås av reklam för alkohol, spel om pengar, och mat med högt innehåll av fet, socker eller salt rapporterar Irish Examiner.

Jens Wingren

Foto: Istockphoto

Vill skärpa lagen

Drograttfylla Drogpåverkade chaufförer släpps eftersom deras brott inte betraktas som grovt. Därför vill Tullverket nu ha en översyn av lagstiftningen så att drograttfylla betraktas som ett grovt brott när chauffören kör ett tungt fordon.

Ulrica Ambjörn

Foto: Jens Wingren, Privat

IOGT-NTO: EU kommer inte godta förslaget

–Inte möjligt att kombinera med Systembolagets monopol, kommenterar Magnus Jonsson, IOGT-NTO.

Gårdsförsäljning I dagarna lägger en statlig utredning ett förslag till så kallad gårdsförsäljning av alkohol, som innebär att producenter ska få sälja sina produkter direkt till kund. Innehållet i utredningen blev dock känt i förväg genom en artikel på DN-debatt undertecknad av bryggaren Johan Håkansson, expert i utredningen:

Tillstånd för alkoholförsäljning ska endast ges till mindre producenter med hantverksmässig produktion. Mängden som varje kund får köpa ska begränsas till 0,7 liter sprit, 3 liter vin och 3 liter öl. Till köpet ska en upplevelse kopplas. Försäljning föreslås endast vara tillåtet vid produktionsstället.

IOGT-NTO anser att ett sådant upplägg hotar Systembolaget.

–Som vi ser det är det inte möjligt att kombinera med Systembolagets monopol. De argument som debattartikeln lyfter fram håller inte. Johan Håkansson är ute och cyklar när han hävdar att

det skulle stärka Systembolaget, säger Magnus Jonsson, drogpolitisk chef på IOGT-NTO, även han expert i utredningen. Tanken med utredningen var att små producenter på landsbygden skulle få stöd.

–Det är så det står i direktivet, men det har man ju fått gå ifrån.

Anledningen är att de flesta små producenter finns i städer.

–Namnet gårdsförsäljning leder tanken till att det ska gynna idylliska vingårdar på Österlen, när det egentligen mest handlar om stöd till bryggerier i städer.

Magnus Jonsson tror också att bryggerierna enkelt kan kringgå regeln om småskalig produktion.

–Delar man upp företaget i fler så kommer de ju ner i volym. Det finns heller inget hinder för Carlsberg eller Spendrups att starta ett dotterbolag som säljer hantverksöl vid bryggeriet.

IOGT-NTO hoppas att förslaget, liksom de tidigare två utredningarnas, läggs ner.

–Vår förhoppning är att förslaget läggs i byrålådan och glöms bort, säger Magnus Jonsson.

Eva Ekeröth

Foto: Ulrica Ambjörn

Folktomt på cannabismöte

Demonstration Arrangörens mål var att den 1 oktober samla 10 000 personer i en demonstration för legalisering av cannabis. När Accent kom till Hötorget en stund före utsatt tid lyste dock massorna med sin frånvaro. I ett hörn av torget har vid 13.30-tiden en handfull kvinnor samlats runt en man i elrullstol. De bekräftar att det är de som utgör demonstrationen för legalisering av cannabis i Sverige.

–Jag är här för att jag behöver medicin för mina spasmer.

Jag har fått cannabismedicinen sativex på recept, men jag har inte råd att hämta ut den. Den kostar 5 500 kronor per månad. Sativex omfattas inte av högkostnadsskyddet, säger Robin Magnusson, en av de två som vill låta sig intervjuas.

Ulrica Ambjörn

10000

Så många köpare av narkotika på Darknet har analyserats av Brottsförebyggandet rådet, Brå. Köparna bor oftare i norra Sverige, och har högre inkomst och utbildning än de som handlar narkotika på gatan.

Jens Wingren

Global alkoholplan i vår

WHO Movendi har jobbat i årtal för att få igenom en global plan för alkoholpolitik i WHO. Nu ser den ut att bli verklighet. WHO:s styrelse har beslutat att ett utkast ska tas fram.

–Det här är det största som hänt inom alkoholpolitik på global nivå de senaste tio åren, säger Maik Dünnebier, ansvarig för strategi och påverkansarbete på Movendi.

Ulrica Ambjörn

Foto: Movendi

KOMMENTAR

Jens Wingren
Reporter

Producentförsäljning låter inte lika gulligt

To recover the distorted picture, words mean nothing, sjöng Refused på 1990-talet. Det var en del av den tidens anda i radikala kretsar. Handling framför ord alltså. Trots att mitt jobb idag handlar om att ständigt välja ord att foga samman så kan jag fortfarande känna en dragning till de tankarna. Vad spelar det för roll vad vi använder för ord så länge vi inte ändrar vårt sätt att agera?

Men jag är också medveten om att det är ett tanke-sätt som idag upplevs som en smula förlegat. Vad vi använder för ord visar hur vi positionerar oss och

vilka åsikter vi vill föra fram. Vissa ord blir till och med kod. ”Yttrandefrihet” har i USA blivit en käpphäst för extremhögern till den

punkt att man idag riskerar att titta snett på den som gapar högst om vikten av yttrandefrihet. Det märks också när svenska riksdagspolitiker med nazistiskt förflutet hetsar upp sig över att bli kallade bruna.

Narrativet har blivit allt viktigare, för många det viktigaste. Orden vi väljer formar berättelsen om oss själva. Därför är det en stor seger för alkoholindustrin att den uppluckring av det svenska alkoholmonopolet som de vill se fortfarande går under namnet ”gårdsförsäljning”. Det lilla ordet målar upp bilden av landsbygd och småskalighet. Och den bilden lever också hos de människor utanför nykterhetsrörelsen som jag diskuterat frågan med. ”Producentförsäljning” låter inte lika gulligt.

Action is what counts – handling är det som räknas – är Refuseds slutsats. Men om alkoholindustrin leder i slaget om orden så kan handling vara den väg som kvarstår för att bevara alkoholmonopolet. Genom handling kan nykterhetsrörelsen skapa ny historia.

A photograph of Barbro Westerholm, an elderly woman with short grey hair, standing on a stone wall in a city. She is wearing a dark, quilted parka and has her arms crossed. The background shows a city street with parked cars and multi-story buildings under a warm, golden light, suggesting late afternoon or early morning. The overall mood is contemplative and serene.

”Lever man länge hinner man få en del gjort”

Mest känd är nog Barbro Westerholm för att hon sett till att homosexualitet slutade betraktas som en sjukdom. Mindre känt är hennes engagemang i alkohol- och narkotikafrågor.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Per Kristiansen

”Jag hoppas verkligen att regeringen tar fram en strategi så att vi får en ANDTS-politik värd namnet.”

Barbro Westerholm har fyllt 88 år, men några planer på att gå i pension har hon inte. – Nej, jag kommer nog aldrig att sluta jobba. Jag ställer inte upp i nästa års val, men tänker engagera mig i Age Platform Europe, en organisation som för årsrikas talan på EU-nivå. Och så kan jag få möjlighet att skriva det jag vill, säger hon.

Nyligen har hennes memoarer kommit ut, och hennes meritlista är imponerande. – Får man leva tillräckligt länge får man en del gjort, konstaterar hon. Hennes engagemang i alkohol- och narkotikafrågor väcktes redan när hon var barn.

– Under uppväxten såg jag vad alkohol och spel gjorde med min morfar och min morbror. De pengar min morfar förde med sig i boet försvann. Min mormor skiljde sig och började arbeta som kontorist för att försörja familjen.

Som chef för Socialstyrelsen blev Barbro Westerholm även engagerad i lördagsstängning av Systembolaget. Först i form av ett försök under sommarmånaderna 1981 och sedan permanent från 1982 (Den upphörde dock 2001).

– Jag fick klart för mig att mycket av det våld som kvinnor och barn utsätts för hänger ihop med alkohol, inte minst under helgerna.

Tobak fanns också i Barbro Westerholms barndom.

– Min pappa var storrökare. Jag förstod inte varför vi måste tapetsera om så ofta för att tapeterna blivit gula, eller varför min mamma var tvungen att byta ljusen i ljuskronan varje år för att de gulnat.

Faran med tobaksrökning insåg hon först senare. – Det var främst när jag höll på med p-pillerstudien och vi kunde konstatera att rökare som åt p-piller löpte större risk att drabbas av arteriell blodpropp. Vi gjorde också världens första studie på att rökning kan skada fostret.

Att inte bara rökning utan också alkohol är skadligt för foster har forskningen gjort allt tydligare.

– Till vårt missbildningsregister fick vi tidigt in rapporter om barn till mödrar som druckit mycket alkohol under graviditeten. Vi såg att barnet kunde få skador av alkohol. Vår slutsats var att alkohol inte ska konsumeras när man är gravid, vilket vi började informera om.

Under läkarutbildningen gjorde hon och de andra studenterna laborationer där de bland annat testade effekten av smärtstillande läkemedel på varandra.

– Vi mätte tandsmärta genom att sätta ett vibrerande instrument mot tänderna och noterade hur lång tid det tog innan försökspersonen kände smärta.

Försökspersonerna hade i förväg ►

► **Några planer på att pensionera sig har inte Barbro Westerholm.**

► BARBRO WESTERHOLM

Ålder: 88 år. **Familj:** Man och fyra barn, nio barnbarn och två barnbarnsbarn. **Bor:** Östermalm i Stockholm. **Gör:** Riksdagsledamot för Liberalerna, tidigare generaldirektör på Socialstyrelsen, chef för Apoteksbolaget, vice ordförande för WHO, samt ordförande för SPF seniorerna. **Aktuell:** Självbiografin *Om att aldrig ge upp*, Bazar förlag, berättad för Ingrid Kinne Lindgren.

◀ ”Det var på Socialstyrelsens trappa, när jag mötte de homosexuella demonstranterna, som jag blev politiker.”

”Jag blir förskräckt när Moderaterna föreslår att man ska få köpa alkohol med hämtmaten.”

tecken på att bensodiazepiner skulle kunna vara beroendeframkallande.

– Jag hade som uppgift att gå igenom recept för att se hur många jag kunde hitta som gjorde många uttag. Vi utgick från receptregistret i Jämtland. Jag såg att en del tog bara ut ett recept medan andra verkade fortsätta ta ut stora mängder.

Läkarkåren ville inte höra varningsklockorna, bensodiazepiner hade lanserats som ofarliga.

– De skulle ju inte vara beroendeframkallande sas det. Men så småningom kom TUB-projektet (Terapi och utredning av bensodiazepinberoende) på S:t Görans sjukhus, där de som blivit beroende kunde få hjälp.

Barbro Westerholm är idag suppleant för Liberalerna i riksdagens socialutskott, som nyligen röstade mot regeringens förslag till ANDTS-strategi.

– Jag hoppas verkligen att regeringen tar fram en strategi så att vi får en ANDTS-politik värd namnet. Förslaget de lade fram kunde vi inte rösta för. Det saknade ju helt skarpa förslag! Det borde inte vara så svårt, vi är ju egentligen eniga om vilka problemen är.

Även förslaget om gårdsförsäljning gör henne upprörd.

– Jag undrar vem som egentligen vill ha det. Monopolet är ju så bra. Det inte bara skyddar mot alkoholskador. De har ju också ett fantastiskt sortiment och kvalitetstänkande.

Inte heller tror hon att producenterna vill bli av med monopolet.

– Vi har en stuga på Landsort, där det finns en lokal ölproducent. Deras öl går att köpa i Systembolagets butiker i Norrland. Det skulle ju vara omöjligt utan monopolet.

Hon ogillar också Moderaternas senaste

utspel om att ta bort matkravet och tillåta hemleverans tillsammans med mat.

– Jag blir förskräckt när Moderaterna föreslår att man ska få köpa alkohol med hämtmaten. Det undergräver alkoholpolitiken och monopolets ställning. ✖

FRÅGOR SOM ENGAGERAT BARBRO WESTERHOLM

- ▶ P-piller – införandet, samt barnmorskors rätt att förskriva.
- ▶ Abort – införande av medicinsk abort, och för närvarande rätten att genomföra den hemma.
- ▶ Avskaffande av samvetsklausulen, som innebar att barnmorskor ska slippa pröva ut preventivmedel eller medverka vid aborter.
- ▶ Konstgjord befruktning.
- ▶ Surrogatmödraskap.
- ▶ Kvacksalverilagen.
- ▶ Dödsbegreppet – hjärndöd.
- ▶ Dödshjälp – rätten till vår död.
- ▶ Homosexuellas rättigheter, sjukdomsbegreppet, partnerskapslagen, homosexuellas rätt att bli föräldrar.
- ▶ ANDTS-politik och beroendefrågor.
- ▶ Avhoppare från sektor.
- ▶ Årsrika – vokabulär samt synen på äldre och deras rättigheter, våld och övergrepp.
- ▶ Förbisedda patientgrupper.
- ▶ Asylpolitik.
- ▶ Läkemedelsregister och biverkningsregister.
- ▶ Diskriminering.
- ▶ Digitaliseringen i vården – riskerna med den.
- ▶ Lagstiftning kring djurförsök.
- ▶ Patientinflytande.
- ▶ Etikfrågor i vården.

fått olika smärtstillande medel, acetylsalicylsyra eller olika opioider. Som väntat hade opioiderna bäst smärtstillande effekt.

– Men det som var intressant var att olika personer reagerade så olika på samma preparat. Vi tog alltid med oss spyhinkar, för vi hade lärt oss att några blev illamående och behövde hjälp hem, medan andra blev höga och klättrade på väggarna. Det fick mig att förstå att vi reagerar olika på droger.

Försöken fick förödande effekter för vissa.

– För några av våra studiekamrater

blev det inkörsporten till ett beroende. Försöken blev förstås förbjudna senare.

Enligt Barbro Westerholm var synen på narkotika väldigt naiv.

– Medicinalstyrelsen sa ja till legal förskrivning av narkotika i mitten av 1960-talet. Då var jag föredragande läkare i Medicinalstyrelsen och skulle godkänna licenserna.

Försöket avbröts av att antalet som injicerade narkotika och blev beroende ökade, och att en 17-årig flicka, som inte var inskriven i programmet, avled av en överdos hon fått av en patient.

– Det gick åt helvete helt enkelt.

Trots de avskräckande erfarenheterna blev Barbro Westerholm en stark förespråkare av läkemedelsassisterad behandling, LARO.

– Lars Gunne, som var ansvarig för ett försök med LARO på Ulleråkers sjukhus, visade mig siffror på hur det gick för patienterna i försöket jämfört med andra. Det blev så tydligt att LARO räddar liv, säger hon.

När försöket sedan permanentades sattes ett tak på antalet som fick vara inskrivna.

– Det är ju befängt. Om vi har hundra

platser, vad ska vi då göra med den hundraförsta som kommer? Jag tycker det ska vara höga krav för att få LARO, men alla som uppfyller kraven och kan ha nytta av läkemedlen ska få dem.

Idag är taket borttaget.

I början av 1980-talet, när hiv och aids dök upp, blev Barbro Westerholm ordförande för Läkare mot aids. Sprututbyte blev en viktig fråga.

– Aids var en dödsdom. Och det fanns inga bromsmediciner, så vi drev frågan om sprututbyte hårt.

Omkring 1970 började det dyka upp

Öckerömetoden håller inte måttet

Trots fungerande delar visar utvärderingen inte på någon effekt. Det är dock inget skäl att sluta jobba förebyggande menar metodens skapare.

TEXT Eva Ekeröth

Ungas drickande Erfarna drogforebyggare har blivit luttrade – inget verkar fungera. Senast är det Öckerömetoden som vid en utvärdering i fyra skånska kommuner inte visar på någon effekt.

– Jag trodde vi skulle få positiva resultat. Det verkade lovande och metoden har potential att fungera, säger utvärderaren Björn Johnson, professor i socialt arbete vid Malmö universitet.

Är det kanske lika bra att ge upp?

Nej, det tycker varken Björn Johnson eller Öckerömetodens skapare Håkan Fransson.

Metoden går främst ut på att påverka föräldrar så att de håller koll på sina barn och inte förser dem med alkohol, men involverar även andra delar av lokalsamhället, som föreningslivet och lokalmedia.

Tidigare uppföljningar har visat på minskande drickande.

”Mitt namn på metoden är ’Alla överens’. Det är så vi vill jobba.”

Håkan Fransson, metodens skapare

– Men då har de inte haft några kontrollkommuner och metoden infördes samtidigt som ungas drickande minskade, så det kanske var den trenden de såg. Det är inte heller säkert att det fungerar att överföra en metod från ursprungsmiljön.

En annan orsak kan vara att metoden inte jämförts med att inte göra något alls.

– Kontrollkommunerna upphör ju inte med sitt förebyggande arbete för att vi gör en studie.

Ett annat problem är att kommunerna ligger ganska nära varandra.

– Det måste de för att vara jämförbara, men de läser ju samma lokaltidningar och är kanske inte opåverkade av det som händer i grannkommunen.

En annan möjlig förklaring är att det finns en ”Håkan-effekt”.

– Håkan Fransson är en sann eldsjäl. Det fungerar när han genomför metoden, men inte när andra tar efter.

Hur ska man tänka om man vill arbeta förebyggande?

– Allmänt förebyggande arbete räcker inte. Insatser som fokuserar på riskgrupper behövs också, säger Björn Johnson.

Det är något Håkan Fransson tagit fasta på.

– Vi skruvar på metoden. Det har vi alltid gjort, och den här utvärderingen gjorde oss ännu mer medvetna om att den inte är perfekt. Men gett upp har vi inte. Att jobba med riskgrupper och vara ute mer bland eleverna är sådant vi funderar på. Och att jobba mer med skolpersonal, så att vi verkligen får dem med på tåget, säger han.

Han pekar också på det faktum att metoden fick avgränsas för studien. – I vanliga fall gör vi allt och involverar alla vi kan i en kommun. Tillsyn brukar till exempel vara en viktig del. Mitt namn på metoden är inte Öckerömetoden utan ”Alla överens”. Det är så vi vill jobba.

Fakta

Öckerömetoden

► Öckerömetodens mål är att minska alkoholkonsumtionen bland ungdomar. Detta genom att öka föräldrars och andra vuxnas restriktiva attityder och förhållningssätt till alkoholkonsumtion bland unga.

► Metoden har beskrivits som en helhetslösning med lokala drogforebyggare i fokus.

► Uppföljning sker genom årliga lokala droganeundersökningar som återrapporteras till föräldrar, politiker och allmänhet.

► Fokus för metoden är alkohol, men målet är att indirekt påverka även annan drogkonsumtion och normbrytande beteenden.

Källa: Öckerö kommun

Håkan Fransson

Mindre alkohol och mer narkotika

Sverige Ju mer negativt en gymnasieelev påverkats av pandemin desto större var sannolikheten att eleven använt narkotika de senaste tolv månaderna. Det motsatta gällde alkohol och tobak. Ju mer fritiden och umgänget begränsats ju mindre alkohol drack eleven, och desto mindre var sannolikheten att eleven rökt tobak det senaste året. Det visar Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, CAN, i en ny rapport.

Eva Ekeröth

Ungas blodkärl åldras av alkohol

Alkoholskada Att dricka alkohol under tonåren och tidig vuxenålder ökar risken för stela blodkärl, vilket i sin tur ökar risken för hjärt-kärlsjukdom. Det visar en ny brittisk studie.

– Ju mer du dricker desto större ökning av styvhet i artärerna, säger studiens författare Hugo Walford, University College London.

Eva Ekeröth

”Den här gruppen har en ökad risk och bör fortsätta vara försiktiga även efter vaccinationen.”

Nora D. Volkow, chef för NIDA, om att personer med beroende löper större risk att få Covid-19, och att drabbas allvarligt, trots vaccination.

Så mäts narkotika i avloppsvattnet

Nu vill Gävle kommun ha en gemensam svensk standard för att mäta narkotika i avloppsvattnet.

Narkotika För att uppskatta förekomsten av illegala droger används frågeundersökningar och beslagsstatistik från polis och tull. Samtliga metoder innehåller ett stort mått av osäkerhet. Som komplement har Gävle kommun sedan 2013 mätt förekomsten av narkotika i avloppsvattnet.

– Vi mäter 24 timmar var tredje månad. I avloppet ser vi att det förekommer mer än vad som rapporteras i enkäter, men det är inga extrema skillnader, säger Johnny Gustafsson, drogsamordnare i Gävle kommun.

Mest intressant tycker han att det varit att följa utvecklingen av kokain i kommunen.

– Vid första mätningen hade vi inget kokain, men 2015 började vi se hur det ökade. Att vi kunde tidsbestämma när kokain kom till kommunen är kunskap som vi fått genom mätningarna.

Amfetamin är annars den substans som ökat mest.

– Vi är med i EMCDDA:s undersökning av avloppsvatten i ett antal europeiska städer. I undersökningen 2020 låg vi tvåa av 82 städer i Europa. Bara Zagreb hade mer amfetamin än vi.

När avloppsmätningarna startade var det många beslut som skulle fattas, till exempel hur nära användarna man skulle mäta.

– Vi valde huvudledningen. Vi hade kunnat mäta vid alla fem pumpstationer, men då skulle vissa områden bli utpekade och det ville vi inte.

Foto: Privat

Johnny Gustafsson

Andra frågor är vilka droger som ska mätas, hur ofta och hur länge mätningarna ska göras. Johnny Gustafsson önskar att det fanns en standard.

– Många svenska städer mäter, men alla gör på sitt eget sätt, så siffrorna går inte att jämföra.

En felkälla i avloppsundersökningar är att det i vissa fall inte går att skilja illegal narkotika från legalt förskrivna ADHD-medicin, eller smärtstillande opioider.

– Den enda opioid vi mäter är heroin. Det skrivs inte ut på recept.

En annan felkälla är att all narkotika inte behöver passera en människokropp.

– Står polisen utanför dörren kan det åka ner stora mängder i avloppet.

Eva Ekeröth

Foto: Istockphoto

Tiktok förhärligar alkohol

Sociala medier Majoriteten av filmerna som innehåller alkoholbudskap på den digitala plattformen Tiktok är positiva. De är lättillgängliga och kan skada barn och unga, säger den amerikanska professorn Alex Russell till Journal of Studies on Alcohol and Drugs. Få videos visar negativa konsekvenser av att dricka, och då oftast skämtsamt, exempelvis om bakfylla.

Ulrica Ambjörn

”FOMO” ökar drickande

Alkohol En ny norsk studie visar att de ungdomar som är mest rädda för att gå miste om något, Fear of missing out, FOMO, också är de som dricker sig berusade oftast.

Eva Ekeröth

Foto: Istockphoto

1 av 20 drogprov positiva

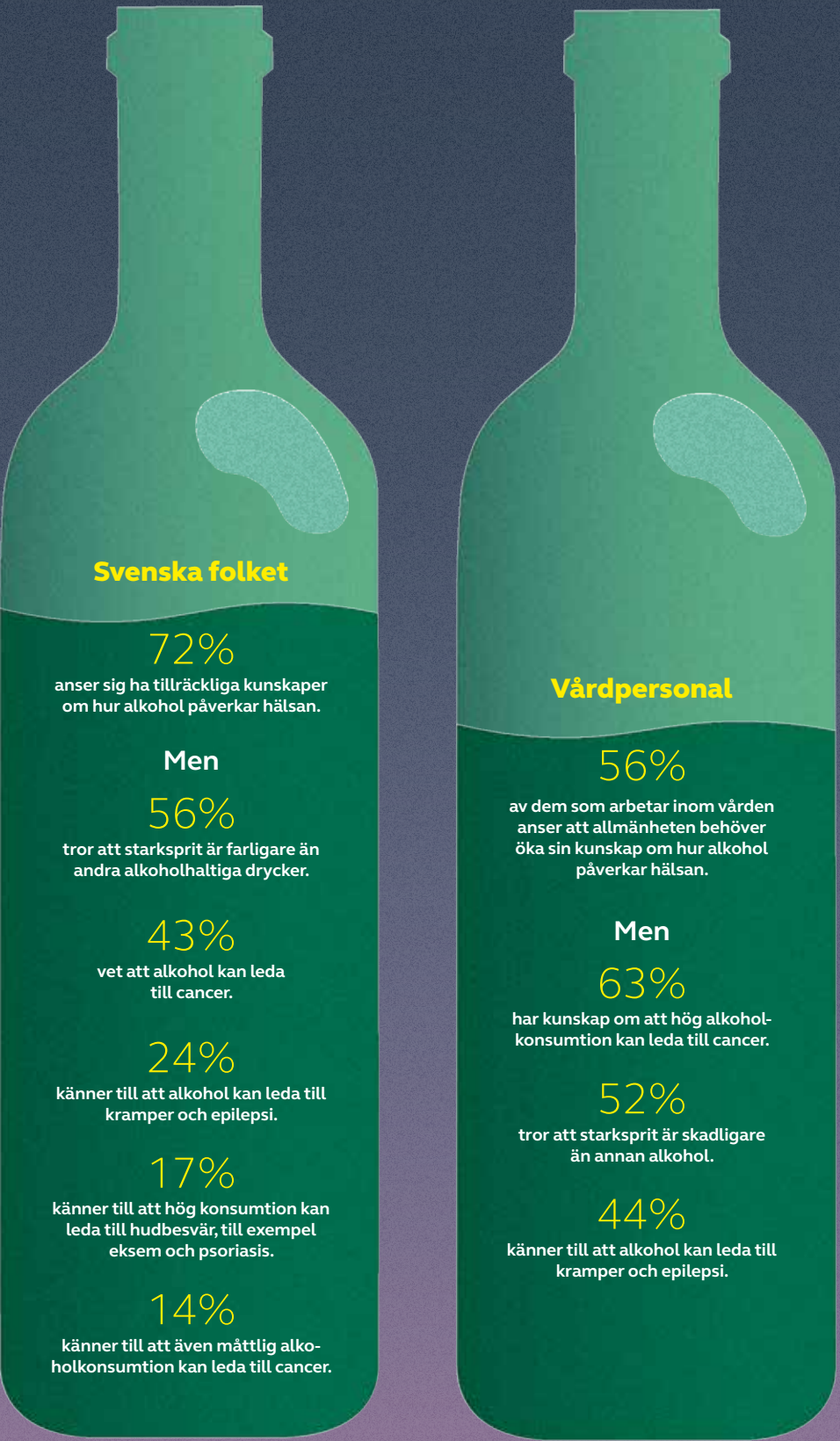
Arbetslivet I genomsnitt vart tjugonde urinprov som tagits på svenska arbetsplatser visar positivt för en eller flera substanser. De vanligaste substanserna är cannabis, amfetaminer, bensodiazepiner, opioider och kokain. Det rapporterar Läkartidningen, som hänvisar till en studie gjord vid Karolinska universitetshospitalen, och som avser åren 2010–2020.

Ulrica Ambjörn

Starksprit farligast tror varannan

Kunskapsluckorna är stora när det gäller svenska folkets kunskap om alkoholens påverkan på hälsan. Det gäller även dem som arbetar inom vården.

TEXT Ulrica Ambjörn

Källa: Alkoholrapporten 2021. Totalt deltog 1 524 personer, 1 000 ur allmänheten och 524 som arbetar inom vård och omsorg. Undersökningen genomfördes av Kantar Sifo för Systembolagets räkning.

Illustration: Spektra

IOGT-NTO-rörelsen i Bryssel

EU är en demokratisk institution, styrd av våra folkvalda. Kring dem flockas lobbyisterna – många mäktiga och penningstarka, som alkoholindustrin. IOGT-NTO-rörelsen var tidigt på plats för att ta upp kampen.

TEXT Jens Wingren FOTO Aurélie Geurts

◀ Bryssel präglas av att vara ett maktcentrum där många ambassader och institutioner vill ha sina kontor.

”Det finns vissa trigger words som gör att man förstår att nu har industrin varit här.”

Runa Neely

jobba i Bryssel, då som assistent boendes med åtta andra i ett kollektiv.

Idag är han fast anställd som politisk sekreterare i EU-frågor och har just skaffat en egen lägenhet. Runa Neely är hans efterträdare som politisk assistent. Hon har varit på plats i två månader när Accent är på besök. De två kollegorna har ett och annat gemensamt; båda är utbildade statsvetare i 25-årsåldern, har rötterna i Umeå, och är nykterister.

De sätter på sina ansiktsmasker och gör sig redo för dagens första möte. I Belgien krävs vaccinationsbevis för att få äta på restaurang, och man måste bära ansiktsmask inomhus.

– Pandemin gjorde länge att mycket av vårt arbete fick göras framför en skärm. Nu är vi tillbaka i lite mer av ett normalläge. Men vad det innebär växlar från vecka till vecka beroende på vilka frågor som är aktuella, säger Emil Juslin.

– Det är sällan som en dag är den andra lik. Speciellt när vi har allt fler fysiska möten. Det är också mycket roligare, säger Runa Neely.

Även om sakfrågorna ofta varierar så finns det vissa ämnen som ständigt återkommer.

– Gränshandeln är en sådan. Det är ett område där det inte finns så mycket tydliga regler och det gör det svårt för tullen att agera. Att det idag är så lätt att åka till Tyskland och köpa billig alkohol är ett problem eftersom det underminerar den svenska folkhälsopolitiken, säger Emil Juslin.

Han menar att det finns många alko-

holpolitiska frågor som brukar betraktas som nationella, men som i själva verket har sin grund i EU-politik.

– Som gårdsförsäljning. Mycket av diskussionerna kring att bevara monopolen eller inte handlar ju om EU-rätten. Sverige har ett undantag för vårt detaljhandelsmonopol, och om man skulle införa gårdsförsäljning så skulle det EU-rättsligt innebära att monopolen inte kan finnas kvar, säger Emil Juslin.

Dagens första möte är med Eurocare, som finns i Norgehuset precis bakom EU-kommissionens stora glasbyggnad. Eurocare är en paraplyorganisation där IOGT-NTO är medlem, och som arbetar med alkoholpolicy och att minska alkoholskador. Eurocares generalsekreterare ►

BRYSELKONTORETS HISTORIA

► **Redan innan Sverige** röstat om EU-medlemskap hade nykterhetsrörelsen siktet inställt på ett kontor i Bryssel. Detta eftersom man bedömde att mycket av svensk alkoholpolitik skulle komma att påverkas av EU, oavsett svenskt medlemskap.

► **Det var främst** Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, NBV, som drev på processen och 1999 invigdes kontoret. Det var då ett samarbete mellan IOGT-NTO-rörelsens förbund, Motorförarnas helnykterhetsförbund (MHF) och Blå bandet. Idag står NBV för lokalkostnaden, en politisk sekreterare är anställd av IOGT-NTO, och en politisk assistent avlönas på ettårsbasis av Ungdomens nykterhetsförbund, UNF, och IOGT-NTO.

Lobbar för hälsa

Emil Juslin och Runa Neely ger IOGT-NTO-rörelsen röst i EU. Eurocares generalsekreterare ger dem högsta betyg.

TEXT Jens Wingren FOTO Aurélie Geurts

Det här är väldigt Bryssel, säger Runa Neely och pekar på en fuktskada i taket. Lite längre bort saknas en takplatta efter att en tidigare fuktskada lagats. Tydligt är fuktskador något som sätter prägel även på moderna kontorshotell, som det där IOGT-NTO-rörelsens Brysselkontor huserar sedan september 2020.

Kontorshotellet vid Madou är fyllt av ideella organisationer. Inflyttningen i de nya lokalerna var en av de första sakerna som Emil Juslin deltog i när han började

◀ En betydande andel av Bryssels befolkning består av människor som är här tillfälligt för att jobba med EU-frågor.

Florence Berteletti och hennes medarbetare tar emot i ett rymligt konferensrum. – Emil och Runa gör ett fantastiskt jobb med analys och att hålla koll på vad som händer inom EU:s olika institutioner kring alkoholpolitik, säger hon.

Att odla samarbeten är en nyckelfråga för att lyckas i Bryssel, enligt Emil Juslin och fortsätter:

– Även om det är en stor förmån att kunna vara på plats och jobba med EU-frågorna så representerar vi bara ett land och har främst kontakt med svenska parlamentariker. För att förändra så behöver vi i civilsamhället hjälpas åt.

– Det är väldigt få som håller på så specifikt med alkoholpolitik som vi gör, säger Runa Neely.

Även om området kan verka snävt så finns det alltid saker att göra.

– Man kan alltid hitta alkoholaspekter i nya frågor. Ibland kan problematiken bestå i att alkoholen inte finns med i diskussionen, till exempel när man pratar om jämställdhetsfrågor, där alkohol aldrig nämns, säger Emil Juslin.

Dagens möte handlar om Särskilda utskottet för cancerbekämpnings rapport om EU:s arbete mot cancer. Det är ett digert dokument som just nu håller på att hamras fram i parlamentets utskott med sikte på att röstas igenom nästa år. Rapporten är ett svar på EU:s cancerplan som EU-kommissionen lade fram i februari, och i dagsläget finns tusentals förslag på tillägg i texten som parlamentarikerna lämnat in.

Emil Juslin och Runa Neely har gått igenom tilläggsförslagen, sorterat ut de som handlar om alkohol och bedömt om de är bra eller dåliga. Det gäller

”Emil och Runa gör ett fantastiskt jobb med analys och att hålla koll på alkoholpolitiken.”

Florence Berteletti, Eurocare

att identifiera vänner och fiender i påverkansarbetet.

– Frankrike kan vara bra på vissa områden, Tyskland är nästan alltid dåliga, men Italien är värst, säger Florence Berteletti.

Många av de rödmarkerade tilläggsförslagen är snarlika, man vill få in formuleringar som gör sambandet mellan alkohol och cancer mindre uppenbart. Problemet med alkohol och cancer formuleras som ett individuellt problem för de med en skadlig konsumtion.

– Alkoholindustrins lobbyister vill gärna göra alkoholskadorna till ett individuellt problem och menar att det därför inte skulle fungera att sänka totalkonsumtionen. För det är ju det alkoholindustrin inte vill, eftersom det skulle minska deras vinster, säger Emil Juslin.

– Det finns vissa trigger words som gör att man förstår att nu har antingen

industrin varit här eller så är det någon parlamentariker som sedan tidigare är vänligt inställd till industrin, säger Runa Neely.

Men det finns bevisat fungerande metoder för att bekämpa alkoholskadorna. De handlar just om att sänka totalkonsumtionen genom att göra alkohol dyrare, mindre tillgänglig och mindre synlig. Tillvägagångssätten för att nå dit kan sammanfattas i akronymen SAFER, som Florence Berteletti ritat upp på ett stort anteckningsblock och går igenom bokstav för bokstav.

EU:s arbete mot cancer är en stor fråga, men det saknas plattformar för diskussioner om alkoholens cancerrisker anser Florence Berteletti.

– Traditionellt har man varit mer intresserad av att gynna försäljning av alkohol än att stävja den. Så vi måste se till att medlemsländer som redan har en bra alkoholpolitik, som de skandinaviska länderna, kan fortsätta göra det som är rätt för deras egen befolkning, säger hon.

Florence Berteletti vill satsa på att driva igenom varningstexter på alkoholförpackningar. Något som hon redan varit med att förverkliga på tobaksområdet.

– Varningsetiketter är något som finns på politikernas agenda och då måste vi arbeta för att göra det bästa möjliga av det. Det kommer att vara en lång process, men inom tio år kommer varningstexter på alkoholförpackningar vara en verklighet, det är jag absolut säker på.

– Varningstexter kan ju utformas på många olika sätt, vissa är ganska verkningsslösa medan andra skulle kunna göra mycket stor skillnad. Där gäller det att vi är med från början och påverkar så att

◀ En fikapaus hinns med mellan mötena.

förslaget gör skillnad, säger Emil Juslin. Senare på dagen strålar Emil Juslin och Runa Neely samman på kontoret för ett videomöte med sin arbetsgrupp. Organisatoriskt hör Brysselkontoret till IOGT-NTO:s drogpolitiska avdelning i Sverige, och de knyter ofta an till det som sker på hemmaplan. – Nu när gårdsförsäljningsfrågan är så stor hemma gör även vi på Brysselkontoret vår beskärda del. Vi gör också en hel del omvärldsbevakning för att se till att vi hänger med i vad som händer, säger Emil Juslin.

Han upplever att hälsofrågor har fått allt mer utrymme i EU på sista tiden. Men den som driver ett folkhälsoperspektiv i EU kämpar fortfarande ur ett underläge. – Näringspolitiska intressen vinner ofta över hälsopolitiken. Många pratar fortfarande om EU som en i grunden näringspolitisk organisation. De fundamenten sitter kvar, säger Emil Juslin. **IOGT-NTO-rörelsens** EU-kontor är också i ett starkt numerärt underläge mot industrins lobbyister. EU har ett transparensregister där parlamentariker kan registrera

vilka lobbyister de har pratat med, men än så länge är det frivilligt att uppge. Däremot ska det registreras när lobbyister träffar medlemmar i EU:s kabinett. – Där kan vi se att kommissionärerna åren 2014–2019 hade nästan 300 möten med alkoholindustrin, men bara 19 möten med civilsamhället. Det säger en hel del om industrins kapacitet och vilka kontakter de har, säger Emil Juslin. Emil Juslin invänder inte mot att kallas lobbyist, även om ordet ofta ges en negativ klang. – Lobbyism i sin grund behöver inte

vara så problematiskt. Det kan handla om att träffa en parlamentariker med liknande åsikter och ge dem ett bra faktaunderlag, en rapport från WHO om alkohol och cancer till exempel. Vi kan förse dem med argument för en sak som de redan tror på. **Att lobbyister** skulle ägna sig åt att i slutna rum och med tveksamma medel driva parlamentariker till att byta åsikt tror han säkert förekommer. Men han menar att det inte är ett vanligt sätt att gå tillväga.

– Många beslutsfattare är stressade och hinner inte läsa allt som sätts framför dem. Om man då pekar ut för dem att de bör titta närmre på ett visst förslag så kan man komma långt, säger han. **Tjugo minuters promenad** från IOGT-NTO-rörelsens kontor ligger Europaparlamentets välvda byggnader i sten och glas. Längs de stenbelagda gatorna blåser kyliga höstvindar. – Det är ändå rätt bra väder för att vara Bryssel, säger Runa Neely, och berättar att det typiska vädret här är både regnigt och kallt. Människor på väg in till parlamentskomplexet Espace Léopold passerar förbi oss. Byggnadens namn för tankarna till den ökände belgiska kolonialkungen Leopold II, en påminnelse om Belgiens koloniala förflutna. Idag är Bryssel maktcentrum för en ny överstatlig förening, men denna gång har den ingåtts frivilligt. – Det finns helt klart nackdelar med att EU för delar av alkoholpolitiken längre ifrån Sverige. Men även utan EU hade Europas länder behövt ha avtal med varandra, till exempel för att reglera handeln. Nu finns åtminstone en demokratisk struktur för att göra det, säger Emil Juslin. ➦ **Läs mer på [accentmagasin.se/iogtnto-i-eu](https://www.accentmagasin.se/iogtnto-i-eu)**

SÅ FUNKAR EU

- EU grundades som en handelsunion för kol och stål efter andra världskriget. Sedan 1950-talet har unionen växt och har idag 27 medlemsländer. Unionen består av olika institutioner som ansvarar för att tolka gemensamma lagar och ser över den gemensamma ekonomiska politiken. De tre viktigaste institutionerna är parlamentet, rådet och kommissionen:
- **Europaparlamentets** representanter väljs i allmänna val och fungerar som en riksdag.
 - **Europeiska unionens råd** samlar medlemslänernas olika ministrar i de frågor som de ansvarar för. EU-parlamentet och rådet tar ofta gemensamma beslut.
 - **Europeiska kommissionen** har en representant från varje land och fungerar ungefär som det svenska regeringskansliet med kommissionärerna som ministrar.
 - **Sverige gick med i** EU 1995 efter en folkomröstning. Åren innan folkomröstningen var ett eventuellt EU-medlemskap en stor fråga för nykterhetsrörelsen och extrainsatta kongresser arrangerades både av Ungdomens nykterhetsförbund, UNF, och IOGT-NTO för att ta ställning för eller emot EU-medlemskap.

”EU-frågor är svenska frågor”

IOGT-NTO gör rätt i att finnas på plats i Bryssel menar EU-veteranen Ariane Rodert, Svenska kyrkan.

TEXT OCH FOTO Jens Wingren

Man brukar säga att mellan 55 och 60 procent av en kommunal agenda är ärenden som har ursprung i EU. Så en stor del av svensk politik är också EU-politik, säger Ariane Rodert, chef över enheten för policydialog på Svenska kyrkan med många års arbete i EU bakom sig.

Den som är aktiv i EU kan också hålla sig mer välinformerad och ta sig an en fråga i ett tidigt skede.

– Ofta när man tittar på svenska utredningar så hänvisas till EU-rätt. Är man då informerad har man bättre möjlighet att påverka svenska makthavare och andra aktörer.

Civilsamhällets största utmaning för att påverka på europainivå är att få fram de resurser som krävs för att ha representeranter på plats i maktens korridorer.

– Det är inte lätt och EU-politik kan vara komplex. Ett sätt att komma runt det är att engagera sig i en paraplyorganisation med gemensam plattform.

Att som IOGT-NTO ha folk på plats menar hon är idealiskt för att kunna påverka i EU.

– IOGT-NTO är helt unikt med att vara tidigt ute att etablera sig i EU. Men det kräver också resurser. När jag var i Bryssel var det främst IOGT-NTO som

Foto: European Union

► ARIANE RODERT

Började arbeta med civilsamhällesfrågor i EU 2004. Ledamot i det rådgivande organet Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, EESK, där hon suttit två mandatperioder för Forum och därefter för Svenska kyrkan.

jag stötte på förutom näringslivet och fackföreningarna.

Det finns många fler industrilobbyister på plats i Bryssel.

– De har medlemmar som betalar höga medlemsavgifter som gör dem resursstarka. Fackföreningarna är också oerhört stora och har många medlemmar. Civilsamhället har helt klart mindre muskler lokalt, och ofta mer fokus.

– Det är ett strategiskt vägval där IOGT-NTO sett att man inte kan strunta

i att vara på plats i Bryssel för att driva sin kärnfråga.

I och med att civilsamhället inte är lika resursstarka som industrin är samarbetet viktigt.

– Vi är för få som kan de här frågorna. Vi har försökt flera gånger att engagera civilsamhället som en sektor, vi skulle mycket väl kunna jobba tillsammans.

En stor utmaning är också att ta med sig EU-frågorna hem och anpassa dem till ett svenskt sammanhang.

– Vem tar emot frågan på hemmaplan, tar den vidare och pratar med departementen, ser till att det blir en dialog i Sverige? Det hann vi inte alltid med när jag var i Bryssel.

Sedan återstår utmaningen att den svenska allmänheten inte verkar intressera sig för EU-politiken.

– Vårt system är inte vänligt för den som vill följa en EU-fråga. Det blir lätt tekniskt och svårt att förstå begreppen som används inom EU och att följa med från EU-förslag till svensk politik.

– Media följer inte alltid EU-frågor som om det vore inrikesfrågor. EU-frågor är fortfarande något som händer långt bort i Bryssel. Då glömmer man bort att det faktiskt är våra parlamentariker och ministrar som sitter med där och bestämmer – att EU-politik är svensk politik. ☘

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK skapades för att också ha medborgare direkt i anslutning till EU:s beslutsprocess. EESK är ett remissorgan och ska bistå andra institutioner med rådgivning. IOGT-NTO:s drogpolitiska chef Irma Kilim är ledamot i EESK, nominerad av den svenska regeringen.

12

Av EESK:s 329 ledamöter kommer tolv från Sverige. Ledamöterna representerar civilsamhälle och fackliga organisationer. Utöver IOGT-NTO och Svenska kyrkan finns också PRO och LSU representerade i EESK.

Strategisk inriktning

ETT STÖD FÖR VÄGVAL OCH PRIORITERING PÅ ALLA NIVÅER

Här får du en överblick över IOGT-NTO:s nya strategiska inriktning som antogs på kongressen i somras. Den hjälper oss att prioritera och göra vägval på alla nivåer. Eftersom den sträcker sig över längre tid än arbetsplanerna ger den mer kontinuitet och den hinner sätta sig rejält bland medlemmarna. Inriktningen gäller från och med 1 januari 2022.

Gemenskap och kunskap för stärkt påverkan – vi stärker, höjer och riktar rösten mot tydliga mål

IOGT-NTO är en folkrörelse som ska ge människor makt att påverka sina egna liv och samhälls utveckling. Denna grund för demokratin har IOGT-NTO strävat efter sedan vi startade. Vi har kämpat för att alkohol och andra droger inte ska hindra människor att leva ett fritt och rikt liv.

Vi har alltid gjort skillnad för människor. Vi stred för allmän rösträtt och folkomröstning om förbud mot alkoholen som orsakade lidande, våld och fattigdom. Vi samlades och byggde hus över hela landet så att folk kunde mötas, bildas och trivas. Vi var en motkraft mot den växande alkoholkulturen och skapade livliga dansbanor i små och stora samhällen.

Vi har hela tiden utvecklats. En livskraftig folkrörelse ser annorlunda ut i dag än i går. Det som ser likadant ut är att folkrörelsen bygger på kraften i de många medlemmarna, en gemensam röst och ett gemensamt mål.

Vi vill förnya och levandegöra folkrörelsen och hitta fler former där våra medlemmar kan bära en gemensam röst. Många människor behöver se IOGT-NTO som sin

organisation. Vi ska vara en stor, bred och levande arena där medlemmar får ta plats för att hitta sin väg för att påverka i en nyktrare riktning.

Kraften att påverka kommer från alla som samlas för att bidra till visionen. Det är medlemmarna som bär rösten och det är genom att vara många starka röster som vi kan vara en kraft att räkna med.

Vi är den självklara arenan för de som brinner för nykterhet, demokrati och solidaritet. Vi använder god gemenskap, folkbildning, kultur och aktivism för att stärka våra röster och bli en stark påverkande organisation.

Alla ges makt och möjlighet att påverka samhället så att ingen far illa av egen eller andras konsumtion. Det krävs en politik som stärker rätten att leva utan påverkan från alkoholindustrin och den alkoholnorm de skapar. Folkhälsan måste prioriteras över näringslivsintressen. Beslutsfattare är företrädare och ledare för en politik som skyddar människor.

5 MÅL SOM GUIDAR OSS I STORT OCH SMÅTT

IOGT-NTO stärks som organisation genom ökat medlemsengagemang

Alkoholnormen försvagas

Den nyktra rösten tar större plats i samhället

Regleringen av alkoholindustrin skärps

Allmänheten stödjer en restriktiv alkohol- och narkotikapolitik

Stärka, höja och rikta rösten

Vår strategi för att komma närmare vår vision är att bygga en arena där nyktra röster stärks, höjs och riktas. Med denna strategi tar vi sikte på att åstadkomma konkret förändring.

Stärka rösten

Vi skapar förutsättningar för människor och organisationen att ha en stark och tydlig röst.

Allt grundas i engagemanget

Det ideella engagemanget är viktigt. Vi bidrar till en nyktrare värld och gemenskap. Alla är potentiella engagerade och vi bjuder in fler i vår gemenskap.

Vi ökar i medlemsantal

Med fler medlemmar och mer engagemang blir vi starkare. Vi är det självklara valet för alla som ser sin nykterhet som en del av lösningen på flera samhällsproblem. Vi söker upp fler och erbjuder olika sätt att engagera sig.

Kunskap ger makt

Med folkbildning får vi styrkan att ta plats, nå ut och sätta nykterhet på agendan. Vi kan beskriva hur droger drabbar människor lokalt och globalt. Vår bildning riktar sig främst till de som vill påverka drogpolitiskt, vara föreningsledare och skapa social verksamhet.

Mer handling med ökade resurser

Med ökade intäkter kan vi göra mer. Vi hanterar tillgångar på rätt sätt och bedriver verksamheten effektivt. Våra resurser som pengar, personal och fastigheter är viktiga för att stärka, höja och rikta engagemanget.

Höja rösten

Vi höjer vår gemensamma röst med en kultur som tar tillvara medlemmarnas engagemang och olikheter.

Gemenskap genom möten, mångfald och uppmuntran

Vi är en inbjudande stor och stark folkrörelse med en självklar röst. Detta kräver en inkluderande och positiv organisationskultur, där gemenskapen i föreningarnas verksamhet är viktig. Alla medlemmars drivkrafter och skäl till att vara nyktra är lika mycket värda.

Skilnad för individ och samhälle

I vår sociala verksamhet stärks och utvecklas människor för att vara en röst i IOGT-NTO, i samhället och i sina egna liv. Alla i vår rörelse bidrar till vår kollektiva kunskap och erfarenhet om skador från alkohol och andra droger. Med bra social verksamhet ser vi till att alla ryms, att inga erfarenheter utelämnas och att många röster kan höjas.

Prioriterar efter behov och påverkan

Vi väljer medvetet vilka frågor, målgrupper och platser vi vill påverka. Vi sätter målet i fokus och använder våra resurser effektivt och ändamålsenligt.

RIKTA

Rikta rösten

Våra röster är tydliga, i samklang och närvarande när och där de behöver höras.

Närvaro på andras arenor

Alkohol och andra droger stör och förstör överallt. Vi söker upp samtal som redan pågår om klimat, våld, folkhälsa, jämlikhet och bistånd. Genom samverkan ser vi till att fler bär samma budskap och arbetar mot vår vision utifrån sina egna kärnfrågor.

Samtal som påverkar

Vi vill göra avtryck hos människor och i samhället. Genom tusentals samtal i vardagen, på arbetsplatsen och med beslutfattare sätter vi våra frågor på agendan. Vi påverkar och förflyttar perspektiv.

Egna erfarenheter som berör

Vi har erfarenheter som beroende, anhörig, drabbad, yrkesarbetande eller som nykter - när det gäller normer eller skador av alkohol och andra droger. Vi berör och motiverar med våra personliga erfarenheter.

Trovärdig och synlig röst

Vi är en trovärdig och efterfrågad röst och uppfattas som en tillgång och positiv kraft i samhället. Genom modern opinionsbildning utvecklar vi en kraftfull förmåga att mobilisera ideella röster och skapa synlighet i hela Sverige.

Röster för demokrati och solidaritet

I föreningar, i nätverk och i utåtriktat påverkansarbete bidrar vi till att stärka den svenska demokratin. Vårt engagemang och våra nyktra röster är en kraft som fördjupar demokratin och värnar solidariteten i samhället.

”Jag ska överleva”

Alkoholen har löpt som en röd tråd genom IOGT-NTO-medlemmen Shama Perssons liv. Nu har hon skrivit en bok om depression, missbruk och vägen framåt.

TEXT Jens Wingren FOTO Johan Ander

Efter att ha försökt ta livet av sig tre gånger talar statistiken till Shama Perssons nackdel. Men det tänker hon inte gå med på.

– De senaste åren har jag jobbat extremt mycket med min hälsa och bestämt mig för att jag ska överleva mig själv. Min dödsorsak ska inte vara självmord.

För henne vände allt för ungefär sex år sedan, när hon för tredje gången försökte ta sitt liv.

– Jag frågade mig själv ”Varför händer detta mig? Varför är jag en sådan som tar det steget?”

Det blev starten på en djupdykning i vad som gång på gång lett henne ner i depressioner. Trots att hon lidit av depression under större delen av livet var det först 2015 som hon erbjöds medicinering. Det förändrade allt.

Shama Perssons liv har präglats av depressioner och känslor av ensamhet. Från föräldrarnas skilsmässa när hon var tre år, till mobbingen i skolan, missbruket i tonåren och den första makens död i 20-årsåldern.

– Alkoholen har funnits som en röd tråd genom mitt liv, som ett sätt att dämpa ångesten.

Hon började dricka som ung, och kände direkt att alkoholen var fel väg att gå. Men valet var redan gjort. Alkoholen gav henne bättre självkänsla och hon kunde bryta ensamheten som hon upplevt som barn.

– Jag vågade saker och var mindre rädd. Men när min pappa fick cancer några år senare dämpade jag rädslan med kopiösa

mängder alkohol. Jag skulle säga att jag var alkoholiserad när jag var nitton.

När hon blev gravid några år senare slutade hon. När hon skilde sig 2015 återgick drickandet till samma intensitet som i 20-årsåldern.

Men en morgon vaknade hon upp med baksmälla och en inre röst som sa att ”Det här fungerar inte längre”. Hon tog kontakt med en vän som var med i Anonyma alkoholister, AA, och följde med på ett möte samma dag.

– Det var strax innan midsommar och de satt och pratade om att fira midsommar med kaffe och tårta. Jag förstod inte hur man kunde fira utan alkohol. Livet var slut för mig när jag kom till AA.

För Shama Persson var det otänkbart att planera för roligheter och guldkant i tillvaron utan alkohol och för ett tag förlorade livet sitt ljus. I flera år fortsatte hon gå till AA och med tiden började hon se fördelarna med att vara nykter.

– Utan alkohol öppnades en värld av möjligheter som jag inte hade tillgång till innan.

Under de senaste fem åren har hon kunnat göra annorlunda val i livet.

– När kriser drabbat mig har jag inte känt behov att ta livet av mig. Jag har kunnat bygga upp en uthållighet och självkärlek. Tidigare hjälpte jag mitt dåliga mående neråt med destruktiva val. Men när jag nu under pandemin blev av med jobbet och mädde dåligt såg jag istället till att boka en tid med läkare och skaffa medicin igen.

Det var i samband med det som hon

påbörjade arbetet med boken, självhjälpshjälpsbiografin *Kantstött och väldigt värdefull* (Visto förlag) om depression och missbruk.

– Jag gick promenader med mina vänner och skrev i ett år.

Shama Persson har under livet haft många olika jobb. Idag är hon bland annat modell och influencer.

– Så fort jag skriver något på Instagram om att jag är nykter så får jag så många frågor om hur jag gör. Det är viktigt att berätta att livet utan alkohol inte är tråkigt, att få bort tråkighetsstämpeln.

För några år sedan slutade Shama Persson gå på AA-möten. Att erkänna sig maktlös inför alkoholen är tolvstegsprogrammet första steg, och hon upplevde att det inte fungerade för henne att förklara sig oförmögen att hantera sin situation.

– Om man är en person som inte vill leva längre så har man ofta en bristande tillit till sig själv. För mig har det varit väldigt viktigt att känna att jag kan lita på mig själv. Min önskan om ett bra liv är större än min önskan att dricka alkohol.

Shama Persson tycker att det borde informeras mer om kopplingen mellan psykisk ohälsa och alkohol.

– Alkoholen är en av de största bidragande faktorerna till psykisk ohälsa. Om man för att minska antalet självmord vill få ner alkoholkonsumtionen, varför ska man då få hemkörning och gårdsförsäljning av alkohol? Det är att inte koppla samman orsak och verkan. Det finns en orsak till att vi dricker – och det är inte för att det är så jävla gott.

Fira med nyktra föregångare

Accent firar 100 år av svensk demokrati med fem drinkar namngivna efter nyktra demokratikämpar.

TEXT OCH FOTO Jens Wingren RECEPT OCH CITAT Thomas Jordansson

Accents juldrinkar görs exklusivt för tidningens läsare av den prisbelönta bartendern Thomas Jordansson på Rollin Bistros i Göteborg. En intervju med Thomas Jordansson finns att lyssna på i Accentpodden – Juldrinkarna.

AGDAS APERITIF

Ingredienser

4 cl äppelmust
1 cm muddlad ingefära
2 tsk muddlade hjortron
Bronspulver

Gör så här

Blanda äppelmust, ingefära och hjortron. Garnera med bronspulver.

► IOGT-medlemmen **Agda Östlund**, 1870–1942, var en av de första fem kvinnorna som röstades in i Sveriges riksdag efter att kvinnlig rösträtt införts. Hon satt i riksdagens andra kammare för Socialdemokraterna 1921–1940 och engagerade sig för frågor som hustrumisshandel, kvinnors rätt till pension, och rätten till abort.

EMILIES ELIXIR

Ingredienser

4 cl fruktigt te
2 cl mjölksyrade blåbär
En skvätt sockerlag
En skvätt citron

Gör så här

Mjölksyra blåbär genom att tina och mosa dem. Tillsätt 2 procent salt utan jod i relation till blåbärens vikt. Lägg blandningen i en behållare och spänn en tygtrasa över öppningen så att blandningen kan andas. Låt stå i två veckor. Sila av dina mjölksyrade blåbär och blanda vätskan med kallt te och en skvätt citron.

► ”En syrlig dryck i början av middagen fungerar bra som 'palettrensare' för att väcka aptiten.”

► ”Till ett elixir tänker jag mig att man vill ha saker som är bra för kroppen, och det har jag fått för mig att mjölksyrat är. Den här passar bra att unna sig efter att man varit ute och lekt i snön.”

Muddla

Att krossa något för att sedan sila ut vätskan. Det finns speciella redskap för att muddla, men det går även att använda en mortel eller en juicemixer.

► "En drink att avnjuta innan det är dags att stämma upp i julsånger."

► "Den här alkoholfria Bloody Mary-varianten är god till en matig frukost, eller för att få igång matsmältningen dagen efter den stora festen."

► **Emilie Rathou**, 1862–1948, började kampanja för kvinnlig rösträtt redan 1891. Hon grundade nykterhetsorganisationen Vita bandet år 1900, var under många år generalsekreterare för organisationen och gav ut dess tidning. Kampen mot alkohol var viktig för henne och under en period jobbade hon på heltid som föredragshållare för 10Gr.

GERDAS JÄRN

Ingredienser

2 cl svampsockerlag
1 kvarts clementin
2 muddlade sura plommon

Gör så här

Koka upp lika delar socker och vatten för att få en sockerlag med svampsmak. Låt svalna och pressa ner juicen av en kvarts clementin i 2 centiliter av lagen. Blanda med vätskan från två muddlade plommon.

► Nykteristen **Gerda Meyerson**, 1866–1929, arbetade i slutet av 1800-talet för att förbättra kvinnors bostadsförhållanden, och grundade även Sveriges förening för dövas väl. Hon var under en tid redaktör för tidningen Vita bandet och argumenterade i tidningens ledare för kvinnlig rösträtt.

BRATTS BLOODY

Ingredienser

15 cl tomatjuice
2 cl grönsaksfond
2 tsk kimchibas
8 stänk worcestershiresås
6 stänk peppar
6 stänk (MSG)-salt

Gör så här

Späd ut grönsaksfonden enligt beskrivningen på förpackningen. Blanda alla ingredienser. Använd MSG-salt, om du har, för att få en fylligare smak.

► **Ivan Bratt**, 1878–1956, var läkare och liberal politiker som är mest känd för införandet motboken, en del av det så kallade Brattsystemet, som var en viktig del av Systembolagets grundande.

TURES TODDY

Ingredienser

1 helt ägg
3 cl sockerlag
Juliga kryddor som exempelvis kanel, nejlika och kardemumma

Gör så här

Blanda alla ingredienser utom isen och skaka hårt. Tillsätt is och skaka ännu hårdare och länge. När du tror att du är klar, skaka lika länge till. För att få till skummet, håll upp drinken i ett högt glas. Fyll på ända upp till toppen av glaset och låt sedan vila. Dunka glaset i bordet för att "sätta" bubblorna. Håll därefter på mer av drinken så att den börjar stiga.

► **Ture Nerman**, 1886–1969, var journalist och poet. Han utmärkte sig under andra världskriget med sin tydliga antinazism, uttryckt i den egna tidningen Trots allt. Han var under hela sitt vuxna liv nykterist, vegetarian och antimilitarist. ✕

➕ Drinkrecept från tidigare år finns på accentmagasin.se/accentdrinkarna.

► **Thomas Jordansson** är prisbelönt bartender och skaparen av Accents juldrinkar.

► "En tyngre och mustigare drink att långdricka framför brasan."

Foto: Privat

”Hoppingivande och extremt frustrerande”

Siri Ankarfors, Nykterhetsrörelsens scoutförbund, var observatör på klimatmötet i Glasgow.

COP26 Siri Ankarfors, Värends scoutkår, var tillsammans med scouter från tre andra förbund på klimattoppmötet som observatörsdelegater.

– Vi var representanter för civilsamhället i stort, och specifikt för World Association of Girl Guides and Girl Scouts. Vi fick delta på förhandlingarna som observatörer, och hade tillgång till det som kallas ”The Blue Zone”. Det är där förhandlare och diplomater hänger, och alla länder har sina paviljonger där.

Vilka är dina intryck från mötet?

– Det var en fantastisk upplevelse, ibland väldigt hoppingivande, som presskonferenserna med Stefan Löfvén, men ibland också extremt frustrerande. Till exempel gjorde Indien ett uttalande om att man planerar ligga på netto 0 koldioxidutsläpp år 2070. Det är extremt låga ambitioner och räcker inte alls. Jag för-

står att det kan uppstå frustration bland unga. Man upplever att världsledarna inte tar det som den kris det är.

Siri Ankarfors deltog i den stora demonstrationen Fridays for Future, och träffade även statsminister Stefan Löfvén vid en presskonferens.

– Han fick syn på våra scoutskjortor – alla andra hade ju kostym – så han kom fram och presenterade sig. Han frågade vad vi gjorde där och vad vi hade för agenda. Så vi berättade det och diskuterade scoutrörelsen lite, tydligen är hans fru Ulla scout, och deras barnbarn med.

– I NSF är frågan levande på ett annat sätt än i andra delar av scoutrörelsen. Vi som var på COP26 vill uppmuntra fler att jobba för klimaträttvisa och har skapat en facebookgrupp för att ta frågan vidare.

Jens Wingren

Vuxna som vet

Kunskapsportal Junis har lanserat Vuxna som vet, om barn som lever i missbruksmiljö. Syftet är att fler barn som lever i en familj med missbruk ska upptäckas och få ta del av de stödverksamheter som erbjuds.

Ulrica Ambjörn

Foto: iStockphoto

Nykter Lucia

Enköping UNF:s föregångare SGU, Sveriges godtemplarungdom, startade en Luciadtradition för att samla in pengar till välgörande ändamål 1941. I år firar Enköpings Lucia 80-årsjubileum och arrangeras av IOGT-NTO-föreningen Afselius, med stöd av sponsorer och kommunen.

Ulrica Ambjörn

Foto: iStockphoto

Berättarkväll

Växjö Den som är sugen på att höra goda historier är välkommen till Visols berättarkafé. Årets sista gäst på scenen, den 8 december, är Per Gustavsson, berättare, författare, och grundare av Sagobygden.

Ulrica Ambjörn

”De vuxna satte på sig skyggglapparna för att alkoholnormen var så stark”

Medlemmen Sofia Zachrisson

Vad fick dig att gå med i IOGT-NTO?

– Jag vet precis när det hände. Jag bodde i Säfte i tonåren och det var väldigt mycket alkohol bland unga. Jag kände mig ledsen och uppgiven, även om jag själv också hade en tidig alkoholdebut. Så en dag på högstadiet fick vi UNF:s (Ungdomens nykterhetsförbund) Ung-kalender i skolan. Där läste jag en krönika som satte ord på mycket av det jag tänkte och kände, så jag skickade direkt in värvningskupongen som fanns med.

Hur blev det?

– Det var väldigt provocerande för omgivningen, så jag blev extremt ensam. För mig var det ett kvitto på vuxnas svek att de inte ingrep när ungdomar drack. De vuxna satte på sig skyggglapparna för att alkoholnormen var så stark. Det är så skruvat. Vi var ju barn!

Vad jobbar du med idag?

– Jag har en delad tjänst mellan ledningsfunktion och undervisning på Tollare folkhögskola. Som utvecklingsledare leder jag vårt kvalitets- och utvecklingsarbete. När jag undervisar är det främst på uppdragsutbildningar, oftast fortbildning om barnrättsfrågor. Deltagarna finns i hela landet, så kurserna är digitala även i vanliga fall. Därför har inte min tjänst påverkats så mycket av pandemin.

– Det är så härligt att undervisningen är igång på plats igen. Jag var rörd hela första veckan som det var folk överallt.

Text Eva Ekeröth Foto Marc Femenia

Ålder: 32 år. **Familj:** Gift och har en son som snart fyller 3 år. **Förening:** Vildvuxen. **Bor:** Huddinge. **Gör:** Undervisar och sitter i ledningsgruppen för Tollare folkhögskola. Syr och leker med sonen på fritiden.

Foto: Privat

Hallå Johan Fridlund

1 Du ska för åttonde gången fira Vit jul på själva julaftonskvällen på fritidsgården Briggen i Brunflo. Varför?

–För att det är en viktig mötesplats för unga. Dels för de som hunnit klara av julfirandet i hemmet, dels för de som haft en skitjul, och som vill hänga med polarna på ett lugnt och nyktert ställe. Vi vet att det uppskattas av ungdomarna, och när inte kommunen vill hålla öppet så måste vi göra något.

2 Vad ska ni göra?

–Briggen är en stor gård med många rum och möjligheter att chilla och snacka, spela tv-spel och bandy, kolla på film eller dansa. Alla bjuds på Ica-sponsrat fika, och framåt niotiden kommer jultomten med julklappar till alla, även de sponsrade av företag på orten. Tomten brukar vara ganska trött efter att ha varit runt till alla barnfamiljer innan han kommer till oss.

3 Vad säger din familj om att du inte är hemma på julafton?

–Vi kompromissar och firar lite extra andra dagar. Men de har vant sig, och familjen tycker ju också att det jag gör är viktigt, så det har blivit en tradition.

Ulrica Amnjörn

Vit jul på Briggen arrangeras i samarbete mellan Ungdomens nykterhetsförbund, UNF, och IOGT-NTO.

”Vi har en enorm underhållsskuld”

–IOGT-NTO:s folkhögskola Tollare i Nacka är i så dåligt skick att läget nu är akut, säger Erik Wagner Sobelius.

Tollare folkhögskola – Vi har stora ekonomiska problem och vårt kapital börjar närma sig sitt slut. Mest akut är mögel i delar av köket och att restaurangen generellt är i ganska dåligt skick. Vi har också problem med ventilation och råttor i Herrgården. Personal som hade sina arbetsrum där har fått flytta ut av arbetsmiljöskäl. Sannolikt måste hela den gamla byggnaden lyftas för att de ska komma åt att fixa ventilationen, säger Erik Wagner Sobelius, ordförande för IOGT-NTO:s folkhögskola Tollare.

– Vi har en enorm underhållsskuld. När jag tillträdde för två år sedan fanns ingen underhållsplan. Det kapital på 12 miljoner vi hade för 6–7 år sedan är snart slut.

Enligt honom har pengarna gått åt till verksamheten, som gått back.

–Jag tror att den tidigare ledningen tog ett antal felaktiga strategiska beslut. Varken de eller förbundet reagerade tillräckligt snabbt och kraftfullt.

– Vi måste hålla oss så nära kärnverksamheten som möjligt. Folkbildning och vuxenpedagogik är det vi är bra på.

Han tror på uppdragsutbildningar och att skolan kan bli en bättre mötes- och konferensaktör.

Hur länge kan ni klara er, är det risk för konkurs?

– Verkligen inte. Jag bedömer att vi klarar det här året, men under nästa år måste det finnas en färdplan. Banken vill inte låna ut till oss eftersom vi gått back 12 miljoner. Nu försöker vi få förbundet att antingen hjälpa oss att få banklån eller själva låna ut direkt till oss.

IOGT-NTO:s generalsekreterare Kim Reenaas säger att det ännu inte finns något beslut om vilket slags stöd förbundet ska ge skolan.

– När vi fått klart för oss hur omfattande underhållsbehovet är så ser vi ju att det behövs en långsiktig satsning.

Exakt vad förbundets roll ska bli beror på vad Tollare vill göra menar hon.

– Beroende på vad deras utredning kommer fram till får vi se vilka insatser som kan bli aktuella för vår del.

Eva Ekeröth

Erik Wagner Sobelius, ordförande för Tollares styrelse, hoppas på ekonomiskt stöd.

Foto: Privat, Nathalie C Andersson

Foto: Aurélie Geurts

Accentpodden avsnitt 42: Brysselkontoret

”Det är väldigt få som håller på så specifikt med alkoholpolitik som vi gör.”

Runa Neely, politisk assistent, och **Emil Juslin**, politisk sekreterare, båda på IOGT-NTO-rörelsens Brysselkontor, berättar om arbetet med att föra fram ett folkhälsoperspektiv på alkohol i EU. Lyssna på alla avsnitt av Accentpodden på accentmagasin.se/podcast.

Samarbetspartner i Uganda utreds för korruption

Bistånd Organisationen jobbar med att ta hand om barn som farit illa på grund av föräldrarnas alkoholkonsumtion. Vi har haft tre projekt med dem sedan 2017, säger Gunnar Lundström, chef för IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete.

–Vi såg över revisionen första gången vi samarbetade, men det finns ett önskemål från ForumCiv (tidigare Forum Syd) att samsamarbetsorganisationerna ska få ordna

med sina egna revisorer, så då såg vi till att de fick anlita en lokal revisor.

Men under ett uppföljande besök var det något som inte stämde.

–När vi upptäckte avvikelser stoppade vi överföringen av pengar direkt.

Det visade sig att 75 procent av dokumenten i organisationens bokföring var verifierbara, men att 25 procent inte höll för granskning.

Totalt har organisatio-

nen beviljats 700 000 kronor.

–Vi har betalat tillbaka alla pengar till givarna. Rubb och stubb, inte bara de 25 procenten. Vi har nolltolerans. Allt ska stämma till punkt och pricka.

Trots goda rutiner går det aldrig att helt gardera sig mot slarv eller oegentligheter enligt Gunnar Lundström.

–Vi har rutiner för att fånga upp sådana här saker, men det finns inga garantier i ett samhälle som Uganda.

Man måste alltid vara vaksam för eventuellt oansvarigt användande av pengar.

Jens Wingren

Foto: Privat

Utmärkelser

Värmlands Nykterhetsförbunds utmärkelse 2021 tilldelas scoutledaren Peter Tjäder, NSF Karlstad.

UNIATF Award, som delas ut av FN, går till nykterhetsrörelsens internationella organisation Movendi, för deras arbete med att skydda människor från att skadas av alkohol.

Foto: iStockphoto

Personnytt

På nytt jobb Johanna Davén är ny generalsekreterare för INRIF, IOGT-NTO-rörelsen ideell förening.

Nytt uppdrag Angelica Ogland, chefredaktör för UNF:s medlemstidning Motdrag, har även utsetts till ansvarig utgivare.

Lyckad värvning

IOGT-NTO Öst är nöjda med sin första kampanj efter pandemin.

Järfälla Helgen 9–10 oktober genomfördes en värvningskampanj i Rinkeby. Det var den första sedan pandemin bröt ut för distrikt Östs verksamhetsutvecklare Korin Omar och Robert Lindh. Värvingen genomförde de tillsammans med föreningarna Sollentuna och Kurdiska gemenskapen.

–Det var en jättebra känsla att äntligen komma ut och träffa föreningar och möta människor, säger Korin Omar.

Och inte blev det sämre av att resultatet blev positivt. –Vi värvade 25 nya medlemmar. Det var verkligen lyckat. Vi har varit där ett antal gånger tidigare, men nu var det länge sedan. Folk kände igen oss och välkomnade oss tillbaka.

Robert Lindh instämmer. –Det var jättekul. Är det något man längtat efter så är det att komma ut bland folk igen. Det känns att verksamheten börjar rulla på nu. Precis före pandemin startade vi sex nya föreningar i Järvaområdet, så det känns som om vi måste jobba hårt där för att ta hand om dem så att de får igång sin verksamhet och blir kvar hos oss, säger han.

IOGT-NTO har också inlett ett samarbete med Spånga blåbandsförening.

–De har varit aktiva i Järva länge. Bland annat driver de språkkafé för kvinnor. Sådant som de gör ska ju inte vi göra. I stället kan vi lyfta deras verksamhet så att det kommer fler och tvärtom. I stället för att tävla om medlemmarna kan vi samarbeta och bygga nätverk. Det vinner alla på.

Eva Ekeröth

Ehsan Brifkany, Christer Karlsson, Sofia Modigh, Magnus Svedin och Allan Brevik värvar medlemmar i Rinkeby.

Foto: Jens Wingren

Festligt när Vännplatsen firade 10-årsjubileum

Hisingen IOGT-NTO:s secondhandbutik Vännplatsen på Hisingen, Göteborg, firade tioårsjubileum i oktober, vilket innebar fika, fest och fullsatt. Det blev dessutom modevisning med second handkläder.

Jens Wingren

2,3

miljoner kronor Det fick IOGT-NTO Protest av Allmänna arvsfonden för att tillgänglighetsanpassa Västmannagården, sommarhemmet vid sjön Lillaspen i Fagersta.

Jens Wingren

Foto: iStockphoto

Lek med musik

Musikleken Den 1 februari går den anrika tävlingen av stapeln. Som förberedelse kan lagen anordna en studiecirkel, och få ihop poäng i förväg: 3 bara för att man genomför cirkeln, ytterligare 2 om deltagarantalet är mellan fem och nio, eller 3 poäng om antalet deltagare är tio eller fler. Musikleken anordnas av Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, NBV, och är öppen för alla föreningar och studiecirkel i deras samarbetsorganisationer.

Eva Ekeröth

”Döden för civilsamhällets lotterier”

Foto: Nathalie C. Andersson

terna från lotteriet fördelas mellan förbunden i IOGT-NTO-rörelsen; IOGT-NTO, Junis, Ungdomens nykterhetsförbund, UNF, och Nykterhetsrörelsens scoutförbund, NSF.

–För civilsamhällets lotterier är det här förslaget döden, säger Jonatan Hjort, vd Miljonlotteriet, och fortsätter:

–Förslaget hotar hela civilsamhällets, inklusive IOGT-NTO:s, finansiering via lotterier. Om de allmännyttiga lotterierna inte får bedriva uppsökande direktförsäljning är det bara de stora aktörerna med välkända varumärken som kommer att överleva, och Miljonlotteriet är inte ett av dem.

–Miljonlotteriet som det ser ut idag kommer inte att vara sig likt om förslaget går igenom – om det ens skulle finnas.

Men är det inte viktigt att värna ett starkt konsumentskydd?

–Miljonlotteriet var tidigt ute, redan före den nuvarande lagen från 2018, för att i samarbete med andra aktörer ta fram nya riktlinjer, exempelvis vad gäller att använda barn i marknadsföringen, vederhäftighet, och annat. Så lagen 2018 innebar inte några stora förändringar.

Spelmarknaden har förändrats mycket sedan de nya kommersiella aktörerna, kasinon och andra, släpptes in på den svenska marknaden och i licenssystemet.

–Men man måste förstå att civilsamhällets lotterier, som Miljonlotteriet, och de kommersiella spelen är väsensskilda. Men i förslagets konsekvensanalys likställs vi, säger Jonatan Hjort.

Civilsamhällets finansiering är dessutom en demokratifråga menar han.

–Värre är att förslaget i förlängningen leder det till att civilsamhällets beroende av offentlig finansiering ökar. Det är inte bra för demokratin, som behöver ett starkt och oberoende civilsamhälle.

Ett påverkansarbete sker nu bland annat genom den nybildade intresseorganisationen Sveriges allmännyttiga lotterier, Svalo, som består av allmännyttiga lotterier, och där Miljonlotteriet är med. Ulrica Ambjörn

Mycket står på spel för de ideella lotterierna i regeringens förslag till ny lagstiftning för den svenska spelmarknaden.

Miljonlotteriet –Förslaget hotar hela civilsamhället, säger Jonatan Hjort, vd för Miljonlotteriet.

I juni skickades Finansdepartementets promemoria Särskild måttfullhet vid marknadsföring av spel till konsumenter ut på remiss. Förslaget är en skärpning av den nuvarande lagen, där kravet på ”måttfullhet” ändrats till ”särskild måttfullhet”. Regeringen vill genom förslaget stärka konsumentens skydd på spelområdet. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Kim Reenaas, generalsekreterare för IOGT-NTO, som äger Miljonlotteriet:

–En viktig del av finansieringen inom civilsamhället sker genom allmännyttiga lotterier, så det är många föreningar och verksamheter som riskerar minskat stöd om förslaget går igenom. Miljonlotteriets möjligheter att kommunicera med nya och befintliga lottprenumeranter och andra kunder begränsas.

Den verksamhet som genomförs i IOGT-NTO idag finansieras huvudsakligen av intäkter från Miljonlotteriet. Inkom-

Nya grepp i sydost

Rossar Svenneling Vestin vill hitta nya grepp för att få fart på IOGT-NTO:s verksamhet – gärna aktiviteter som kan locka nya medlemmar.

TEXT Eva Ekeroth FOTO Susanne Lundbäck

Många känner oro för hur verksamheten i IOGT-NTO:s föreningar ska komma i gång igen efter pandemin.

Rossar Svenneling Vestin, nyanställd verksamhetsutvecklare i IOGT-NTO:s team Sydost, ville därför rivstarta med något nytt: Öppen scen-arrangemang i Mjölby, Vadstena, Motala, Boxholm och Finspång.

– Jag gillar själv att leka med ord och har deltagit på öppen scen som andra arrangerat. Det är kul att kunna ge lokala förmågor möjlighet att visa vad de kan, säger han.

Premiären skedde i Mjölby en fredagskväll i oktober – en riktigt utmaning eftersom ingen verksamhet i IOGT-NTO:s regi har skett på orten på flera år.

Fredagskvällen när det är dags står strandflaggor och vajar utanför lokalföreningen Davids hus, mitt i villakvarteren i centrala Mjölby. Tre uppträdanden är förhandsbokade.

– Men jag hoppas förstås att några kliver upp spontant på scenen också, säger Rossar Svenneling Vestin.

Inför kvällen har han bakat 50 kanelbullar, och Amelia Stål och Amelie Karlberg, två 15-åriga UNF:are, hjälper till med förberedelserna. De lägger ut broschyrer, brygger kaffe och lägger upp bullarna på fat. Tjejerna är hemtama i huset.

– Vi dansar här i lokalen, i NBV:s regi, säger Amelia Stål, och Amelie Karlberg fortsätter:

– Vi ska sälja fika under kvällen och hjälpa till att städa efteråt.

I bortre änden av lokalen repar första bandet, med namnet Just nu. Det är en ukuleletrio bestående av Per-Arne Olsson, Christina Klasson och Mats Andersson som spelar glad musik. Det är tydligen instrumentets förtjänst.

– Allt låter glatt när man spelar ukulele, säger Per-Arne Olsson.

Fler och fler dyker upp, och till sist är drygt 20 personer på plats. Vid ett bord

sitter Myrthel Vestin. Fast hon har inte kommit för uppträdandena.

– Jag är hans mamma, säger hon och pekar på Rossar Svenneling Vestin, som skrattar och tycker att hon i varje fall kunde lätsas vara intresserad av det som ska ske på scen.

Vid bordet intill sitter däremot två entusiaster.

– Vi har varit på utflykt till Vadstena och råkade stanna till i Mjölby. Vi såg affischer på stan och bestämde oss för att gå hit. Öppen scen är en väldigt kul yttring, säger Karin, som inte vill uppge sitt efternamn.

Rossar Svenneling Vestin sätter sig vid pianot och spelar i väntan på att klockan ska bli 19 och ukeleletrion anträt scenen. Tre låtar hinner de med innan det är dags för nästa uppträdande. Det är Dennis Björkman, eller Reflecto som han kallar sig. Han spelar elgitarr och sjunger egna låtar av det hårdrockigare slaget. Han berättar att han missbrukat alkohol och ►

◀ När Ukulele-trion Just nu spelar är stämningen på topp.

▶ 50 kanelbullar hade Rossar Svenneling Vestin bakat inför kvällen.

amfetamin i nästan 20 år, men är nykter sedan i mars. Med sig i publiken har han sin flickvän och sina producenter Joel Alenius och Jonatan Rosén.

– Vi har ett litet skivbolag och är här för att lyssna på Dennis. Vi har givit ut en av hans låtar och är på gång med ytterligare en, säger Joel Alenius.

Det var Jonatan Rosén som upptäckte Dennis Björkman.

– Jag jobbar på biblioteket och upptäckte honom när han kom dit för att spela in sin musik. Han var hemlös och hade ingen egen dator, säger Jonatan Rosén.

”Det är kul att visa upp lokala förmågor.”

Rossar Svenneling

Efter spelningen är Dennis Björkman nöjd.

– Det kändes bra. Det är länge sedan jag spelade ute för publik, säger han.

Han berättar att vändpunkten kom när han hamnade på sjukhus.

– Jag blev inlagd för alkoholabstinens och fick genomgå en hepatitutredning. Då var jag tvungen att hålla mig nykter. Sedan kändes det dumt att börja igen. Jag har tröttnat på det livet, säger han.

Musiken är hans terapi.

– Den kan rensa huvudet och fungerar som psykolog för mig.

Sist av de föränmälda uppträdandena

är Poetry Slam-poeten Sissela Wasén. Hon läser ett par av sina slagfärdiga dikter från scenen.

Rossar venneling Vestin läser själv en dikt och uppmanar de närvarande att fundera över om de kan bidra med något.

Michael Ernst reser sig. Det visar sig att även han har med sig egna dikter.

– Jag hade inte tänkt gå upp själv. Jag var här för att lyssna på Sissela, men jag hade ändå tagit med mig några dikter i reserv, säger han efter uppträdandet.

Alla bullar gick inte åt, och några nya medlemmar lyckades han inte värva, men

Rossar Svenneling Vestin är ändå nöjd med kvällen.

– Det var kul. Jag är ganska nöjd. Det kunde ju kommit – ingen. Och några av de som var här kommer att följa med till Vadstena också, så förhoppningsvis kan jag visa att IOGT-NTO är en rolig organisation som de vill vara del av, säger han.

Han är inte främmande för att testa fler nya idéer för att få fart på verksamheten i Mjölby.

– Kanske loppis, där man hyr ut bord till folk, kan vara en bra grej för att få folk till lokalen, funderar han. ☺

ÖPPEN SCEN

▶ **Öppen scen** innebär att programmet inte är spikat, utan vem som helst får uppträda på scenen; sjunga en sång, spela ett instrument, läsa en dikt, eller framföra en sketch.

▶ **Under turnén** i Östergötland kunde artister välja att mellan att föränmäla sin medverkan eller uppträda spontant.

▶ **I höstens turné** ingick förutom Mjölby, Vadstena, Motala, Finspång, Boxholm, och Finspång.

Brutalt uppvaknande att se alkoholnormen

För den som inte bryter mot en norm kan det vara svårt att se hur mycket den kan begränsa, förminska och exkludera – om man ser den överhuvudtaget. Därför kan alkoholnormen vara ett ganska brutalt uppvaknande för den som börjar välja bort alkohol. Det är många som fått uppleva alkoholhets och alkoholromantik som man inte tidigare sett. Och som insett att flera av deras sociala sammanhang, eller till och med hela relationer, kretsar kring alkohol. Många har också fått uppleva att ha blivit ifrågasatt, eller till och med hånad, bara för att man väljer att inte dricka alkohol.

Därför är det så roligt att se hur världen vrids åt ett bättre håll. Vi är fortfarande långt ifrån i hamn, men det är idag mycket mer accepterat att inte dricka alkohol än det var för bara 10–20 år sedan. Den positiva bilden av en nykter livsstil växer i takt med att alkoholkonsumtionen minskar. Men samtidigt som det blir lättare att välja bort alkoholen blir den också mer närvarande i våra liv. Vi nås av mer och mer alkoholreklam. Antalet serveringstillstånd ökar. Politiska krav väcks om hemleverans, som gör att det ständigt ska finnas lättillgänglig alkohol att köpa.

Starka intressen vill helt enkelt göra alkohol närvarande i alla sammanhang, hela tiden. Från att vara begränsad till ett fåtal arenor på helgkvällar ska den nu finnas i alla delar av våra liv – från biobesöket till frisörsalongen och allt däremellan. Paradoxalt nog verkar det som att det trots att det aldrig varit så accepterat att bryta mot alkoholnormen, så har den aldrig varit så närvarande som idag. Inte minst ser vi det nu i jultider. Det må vara lättare att tacka nej till snapsen, men dess närvaro på julbordet är fortfarande långt ifrån ifrågasatt, oavsett vem som drabbas av att den dricks.

I undersökningar ser vi även att färre ser problematiken i att berusa sig i barns sällskap. Trots att vi vet att det leder till att mängder av barn kommer känna oro och otrygghet. Inte minst under julen, som bör vara deras högtid – inte alkoholens. Så även om vi röner framgångar med att göra en nykter livsstil accepterad och attraktiv, är det tydligt att vi inte kan nöja oss med det. Det finns fortfarande en alkoholkultur att demontera!

Lucas Nilsson

”Starka intressen vill helt enkelt göra alkohol närvarande i alla sammanhang, hela tiden.”

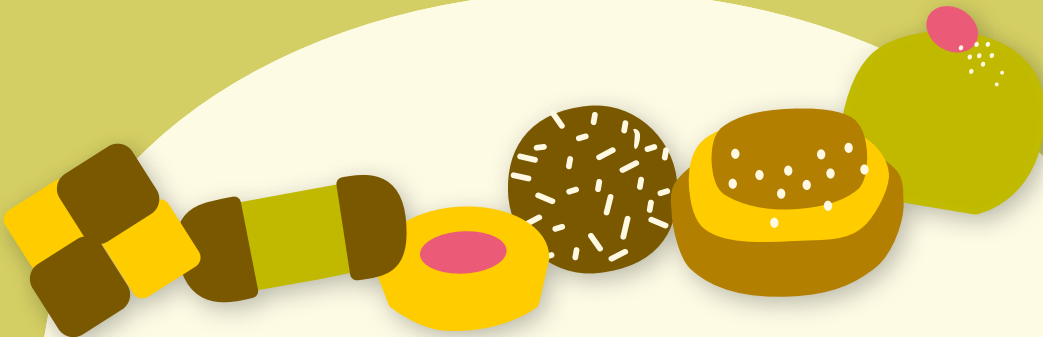
Lucas väljer

 Allt engagemang runtom i landet i gårdsförsäljningsfrågan. Så roligt att se allt medlemsengagemang!

 Politiker som ser alkoholindustrin som ett legitimt intresse. Alkoholindustrins motor är att sälja alkohol, oavsett konsekvenser.

 Vit Jul-kampanjen tar ett nytt grepp i år. Gå in på vitjul.se/iogtnto för att se hur du kan engagera dig för en trygg jul för fler barn.

 FÖLJ LUCAS
Facebook: facebook.com/iogtntoFO/
Instagram: @luc.nil

Kan ett bakverk vara rasistiskt?

Du vet säkert vilket vi syftar på; de där med havregryn, socker, smör och kakao. Rullade i kokos eller pärlsocker.

IOGT-NTO är en demokratisk organisation. Vi välkomnar alla oavsett etnicitet, kön, ålder, religion eller politisk tillhörighet. Genom att välja bort vissa ord kan fler känna sig hemma i vår nyktra gemenskap.

www.iogt.se/bemotande

JUST NU

Utredningen om gårdsförsäljning presenteras

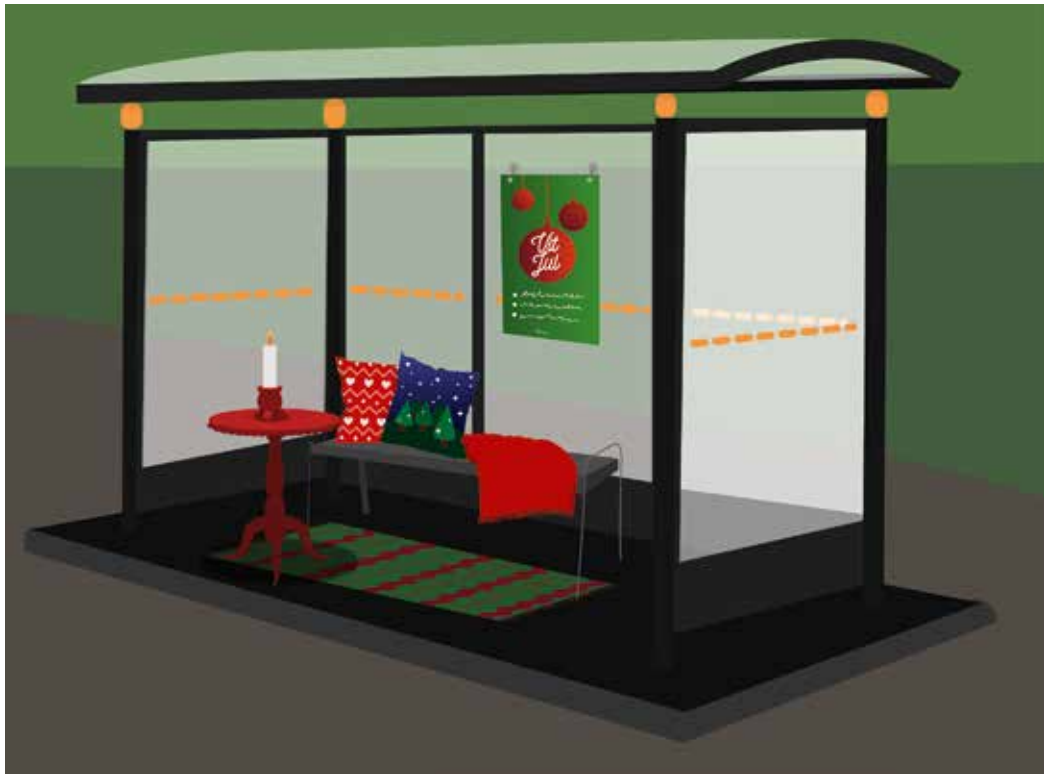
Omkring den 7 december förväntas den nya utredningen om gårdsförsäljningsförslaget (den tredje i ordningen) presenteras. IOGT-NTO har under hela hösten arbetat opinionsbildande för att uppmärksamma såväl allmänhet som politiker och makthavare på de enorma konsekvenser ett sådant förslag skulle föra med sig. Tiotusentals flygblad har delats ut och mängder av skarpa insändare och debattinlägg har författats och publicerats, samtidigt som det förts samtal med politiker på såväl regional som nationell nivå. Kort sagt: uppslutningen runt om i landet har varit helt fantastisk!

Läs mer på iogt.se/gardsforsaljning

”Det här kampanjtäta året har bevisat att vi är starkast tillsammans!”

Kim Reenaas,
generalsekreterare

Norrländsk kraftsamling för vit jul

Få har väl undgått med vilken kraft distriktet Norr och Mitt gett sig i kast med Sober October under hösten? Stärkta av dessa framgångar laddar de nu för en Vit jul extra allt! Lotta Ekholm, verksamhetsutvecklare för team NorrMitt, berättar att Vit jul alltid varit en stor och viktig kampanj för de nordligare distriktet med alla aktivitetsmöjligheter som snörika vintrar bjuder på. I år storsatsas det dessutom på den påverkansaktivitet som Junis presenterat i Vit jul-konceptet, nämligen kapningen av busskurer. Därför kommer busspendlare i Norrbotten,

Västerbotten och Jämtland-Härjedalen mötas av fulldekorade busskurer och julens viktigaste budskap på vägen till jobbet den 13 och 14 december!

Även mer lokala påverkansaktiviteter står på agendan. I Umeå finns IOGT-NTO på plats i kulturhuset de första tre veckorna i december, och ordnar också ett event på biblioteket i samma hus. Det planeras såväl tävling som flyersutdelning, med fokus på den brännande julfrågan “alkohol som gåva”.

Blir du inspirerad? Allt om Vit jul hittar du på vitjul.se/iogtnto

KULTURPROCESSEN

Arbetet med vår organisationskultur fortsätter! Nästa steg är en utbildning för distriktens valberedare i hur de kan tänka för att bredda sitt urval genom att tänka till lite extra kring inkludering och mångfald.

Läs gärna mer om vad som händer på iogt.se/bemotande

VIT JUL-DATUM

DECEMBER

1

Alla som sökt aktivitetsbidrag får besked

13

–14 december. Dagar för att genomföra “busskurskapning”

15

Beviljat aktivitetsbidrag finns på kontot

20

Perioden för Vit jul-aktiviteter börjar!

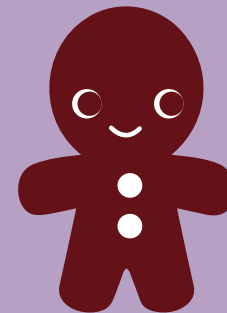
JANUARI

9

Perioden för Vit jul-aktiviteter slutar

19

Sista dag för att redovisa hur aktivitetsbidraget använts

Läs mer hos ditt distrikt om vad som är på gång:
iogt.se/om-iogt-nto/kontakta-oss/hitta-ditt-distrikt

GUNVORS BAKSKOLA

Många inspirerades av Gunvors bakning under kongressen, och nu kan du även baka hennes vackra doppebröd till jul! Scanna koden för att få receptet.

DIN NÄSTA AVI KOMMER I JANUARI

- Vad betyder det för mig som medlem? Kongressen beslutade att alla medlemmar ska bli aviserade vid samma tidpunkt på året. Det betyder att du kommer att få din avi i brevlådan redan i januari 2022, oavsett när på året du blivit medlem och betalt din tidigare faktura.

HÅLL KONTAKT

Huvudkontor

Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38
Stora Essingen

Postadress:
Box 12825
112 97 Stockholm
Faktureringsadress:
102 24 Stockholm
iogtnto@centsoft.se

Leveransadress:
Gammelgårdsvägen 42
112 64 Stockholm

Telefon: 08-672 60 00
E-post: info@iogt.se
E-post Medlemsservice:
medlemsservice@iogt.se

Har vi rätt e-post-adress till dig?

Nu kan du som har Bank ID själv logga in i vårt medlemsregister och se din medlemsperiod, dina värvningar, uppdatera dina kontaktuppgifter mm. All information finns här:
iogt.se/medlemsidor/till-mina-sidor

Följ oss i sociala medier

facebook.com/iogtnto
Instagram: @iogtnto

Posttidning B

Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

VIT JUL & NYÅR
+ nu kan du fixa ett
VITT ÅR på prenumeration!

KOD: VITJULISH

ger NICE PRICE vid köp av 4 VIT JUL-boxar

**GE
INTE
BORT
ALKOHOL**

POPBOX.NU i stolt samarbete med VITJUL.SE